

Presset ned i tid

Side 16

Når barnet ikke vil

Når man sætter sig i barnets
sted, virker det stædige nej
ikke altid så urimeligt

Side 6

Sommerdyst 10

Sommerdysten er årets store event for alle LO's unge.
Tag med til 3 inspirerende og udviklende dage, hvor du bliver udfordret på din faglighed og personlighed.
Se, hvad fællesskabet kan, og fest igennem sammen med 500 andre, aktive unge. Det bliver en weekend, du aldrig glemmer!

20.-22. AUGUST 2010 FREDERICIA IDRÆTSANLÆG

- Samarbejde, solskin og sommerfest på tværs af fag
- En weekend, du aldrig glemmer!
- Fællesskab, fest og fantastiske oplevelser!
- Gratis fælles transport med bus

TILMELD DIG FØR ALLE ANDRE!

Se mere om sommerdysten inkl. billederne fra sidste år på www.loungdom.dk

Tilmeld dig på sms med tekst "sommerdyst forbund cpr-nummer" til 1940 – vi skal altså vide, hvor du er medlem, have dit cpr.nr og husk mellemrum!*

*Tilmelding koster alm. sms-takst.

Afslag på voksenelevløn

Kan det virkelig være rigtigt, at man bliver stoppet i at udvikle sine faglige kompetencer på et område, hvor der bliver mangel på faglært arbejdskraft, spørger en læser, der har fået afslag på voksenelevløn. **Panelet svarer side 46**

Slap af

Om vi lader op med en fodbold, ved at løbe 240 kilometer, meditere på en strand eller slå folk ihjel ved computeren er fløjtende ligegyldigt. Bare vi tillader os selv og hinanden at slappe helt af i ferien, lyder opfordringen fra coach Sofia Manning. **Tema side 20**

Vil ikke

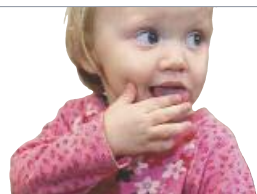
Hvad gør de voksne, når de bliver mødt af et nej? Det har Rie Haslund, cand. mag. i psykologi og pædagogik, observeret hos dagplejere i tre kommuner. Som fluen på væggen har hun set eksempler på, at det kan lade sig gøre at respektere børns nej

side 6

Hårdere arbejdsliv

Siden januar 2009 har børnehavealderen været nedsat til to år og ti måneder i Frederiksberg Kommune – uden at der er fulgt ressourcer med. Det slider på personalet, viser en ny evalueringsrapport

side 9

Sprogvurderinger gavner

Ny undersøgelse viser, at sprogvurderingerne løfter både børnenes sprog og kompetencerne hos det pædagogiske personale. Men det er en udfordring at give børnene den rigtige opfølgning

side 13

Også i dette nummer

Presset ned i tid

side 16

Dennis K. Ligelønsloven bør ændres

side 28

Spirende venskaber. Se billederne

side 29

Født 28 dage for sent

side 40

Et penibelt paradoks

»Danskerne skal arbejde mere.«

Siger statsminister Lars Løkke Rasmussen (V).

»Danskerne skal i gennemsnit arbejde en time mere om ugen af hensyn til den kriseramte økonomi.« Siger Helle Thorning-Schmidt (S) og Villy Søvndal (SF).

Analytikere og økonomer står i kø for at rose forslagene om længere arbejdstid. Og meningsmålinger har vist, at mange danskere gerne vil give den en ekstra skalle på jobbet.

Der er bare ét problem. Det er langt fra sikkert, at du kan få lov til at udvise samfundssind ved at arbejde flere timer. Trængte sygehuse og kommuner er nemlig – stik mod toppolitikernes udmeldinger – gået i gang med at sætte de ansatte *ned i tid* for at spare. I dette nummer har vi bl. a. besøgt en daginstitution, hvor de ansatte bliver presset til at gå op til tre timer ned i arbejdstid om ugen.

Situationen afslører et penibelt paradoks. At presse de ansatte ned i tid – og løn – kan nok spare lidt lønkroner på kort sigt. På lidt længere sigt er de offentlige arbejdsgivere i færd med at gøre FOA-medlemmers stillinger endnu dårligere lønnet – og dermed mindre attraktive. Ikke kun for de nuværende ansatte, men også for de nye i fagene, der bliver så hårdt brug for i de kommende år. ■

Venlig hilsen
Gitte Hejberg,
chefredaktør

»Mænd vil forføres, det bliver vi alt for sjældent. Hvor ville det være skønt at få et gok i nødden en gang imellem og blive slæbt ind i hulen.«

FILMINSTRUKTØR OLE BORNEDAL

Sommeren kalder

Redaktionen holder ferie i juli. Derfor kommer der ikke noget blad i august. Vi ønsker alle FOAs medlemmer en dejlig sommer.

Hvad kan blive bedre?

Det er nu tiden til at se på, hvilke krav FOA skal rejse til forhandlingerne om nye overenskomster i 2011. Den 30. august skal FOAs lokale afdelinger indsende deres forslag til krav til forbundet. I tiden indtil da vil afdelingerne holde medlemsmøder, hvor de enkelte medlemmer kan komme med deres ideer.

Spørg din tillidsrepræsentant eller kontakt din lokale FOA-afdeling, hvis du vil vide, hvornår der holdes møder i dit lokalområde. ■

Mere om OK-11 på www.foa.dk/ok11

Mange børn – mindre omsorg

FOTO: RUDI CHRISTENSEN

Pædagoger og pædagogmedhjælpere har sagt det i årevis. Men nu er der også videnskabelig bag: Jo flere børn, en enkelt voksen skal passe, jo mindre omsorg bliver der til det enkelte barn. Det er Bureau 2000, der har undersøgt sagen for FOA. Konklusionen er, at hvis en voksen skal tage sig af fem vuggestuebørn eller ti børnehavebørn, går det ud over omsorgen.

Undersøgelsen viser også, at daginstitutionernes belastningsgrad reelt er 4,9 børn pr. voksen i vuggestuer og 10,5 børn pr. voksen i børnehaver, hvilket er langt mere, end forældrene tror. Det skyldes dels, at personalet har andre opgaver og kun er sammen med børnene noget af tiden. Dels at kun hver tiende institution har vikardækning, når der er sygdom eller ferie hos de fastansatte. ■

Undersøgelsen *Daginstitutionernes hverdag 2010* kan ses på www.foa.dk.

Folk med humoristisk sans har et bedre helbred og lever længere.

DET VISER EN UNDERSØGELSE FRA NORGES
TEKNISK-NATURVIDENSKABELIGE UNIVERSITET

70 procent af det salt, vi indtager, kommer fra færdigproducerede varer.

FØDEVARESTYRELSEN

Du går ikke ned i løn

I flere medier har man kunnet læse, at offentligt ansatte skal gå ned i løn, fordi deres løn er steget mere end de privatansattes gennem de seneste år. Men en decideret lønnedgang bliver der ikke tale om. I stedet vil ansatte i kommuner og regioner fra 1. oktober oparbejde en gæld til arbejdsgiverne, som så vil blive modregnet i overenskomstforhandlingerne i 2011.

Modregningen skyldes den såkaldte reguleringsordning. Den bevirker, at udviklingen i de private og de offentlige lønninger ikke bevæger sig for langt væk fra hinanden. Typisk betyder ordningen, at de offentlige lønninger reguleres op. Men denne gang er situationen en anden, da de offentligt ansattes lønninger er steget mest. ■

Nyt dagpleje-site for forældre

En god start hedder en ny hjemmeside, hvor forældre kan få besked om stort set alt vedrørende dagplejen. Siden indeholder blandt andet interviews med kendte forældre om, hvorfor de har valgt dagpleje til deres børn. Der er også oplysninger om pædagogik, mad og vilkår i dagplejen og en oversigt over dagplejen i alle kommuner. Hvis du har lyst til at teste din viden om dagplejen, er der en quiz, du kan prøve. ■

www.en-god-start.dk

Antallet af kommuner, der flytter små børn fra vuggestue til børnehave før det fyldte 3. år, steg fra 12 til 19 i perioden 2008-2010. ■

KILDE: FOA-UNDERSØGELSE, MAJ 2010

COLOURBOX

Millioner til forskning i leg

Hvad er leg, hvilken værdi har den, og hvordan kan man fremme den? Det er nogle af de spørgsmål, et nyt forskningsprojekt på Syddansk Universitet i Odense skal klarlægge. Baggrunden er dels, at leg generelt opfattes som værdifuld for børns udvikling. Dels at der er en erkendelse af, at i hvert fald den fysiske leg er på retur. Nordea-fonden finansierer projektet med 8,3 milliarder kroner. ■

Frank Jensen vil indføre ligeløn

Kvindelige ansatte på social- og sundhedsområdet i Københavns Kommune tjener i gennemsnit kun 88,3 procent af deres mandlige kollegers løn, viser en undersøgelse fra SFI. Nu har overborgmester Frank Jensen givet de kommunale chefer besked på, at de skal se til, at kvinderne ikke bliver straffet

for barsel og barns første sygedag. »Det er i samfundets interesse, at der bliver født børn,« lyder begrundelsen fra Frank Jensen i Berlingske. ■

ILLUSTRATION

Fakta om kommunalt ansattes løn

»Målt på den standardberegnete timefortjeneste er timelønnen for mænd og kvinder henholdsvis 205 kr. og 180 kr.«

FRA LØNKOMMISSIONENS
REDEGØRELSE, MAJ 2010

Så bliver de ansatte syge

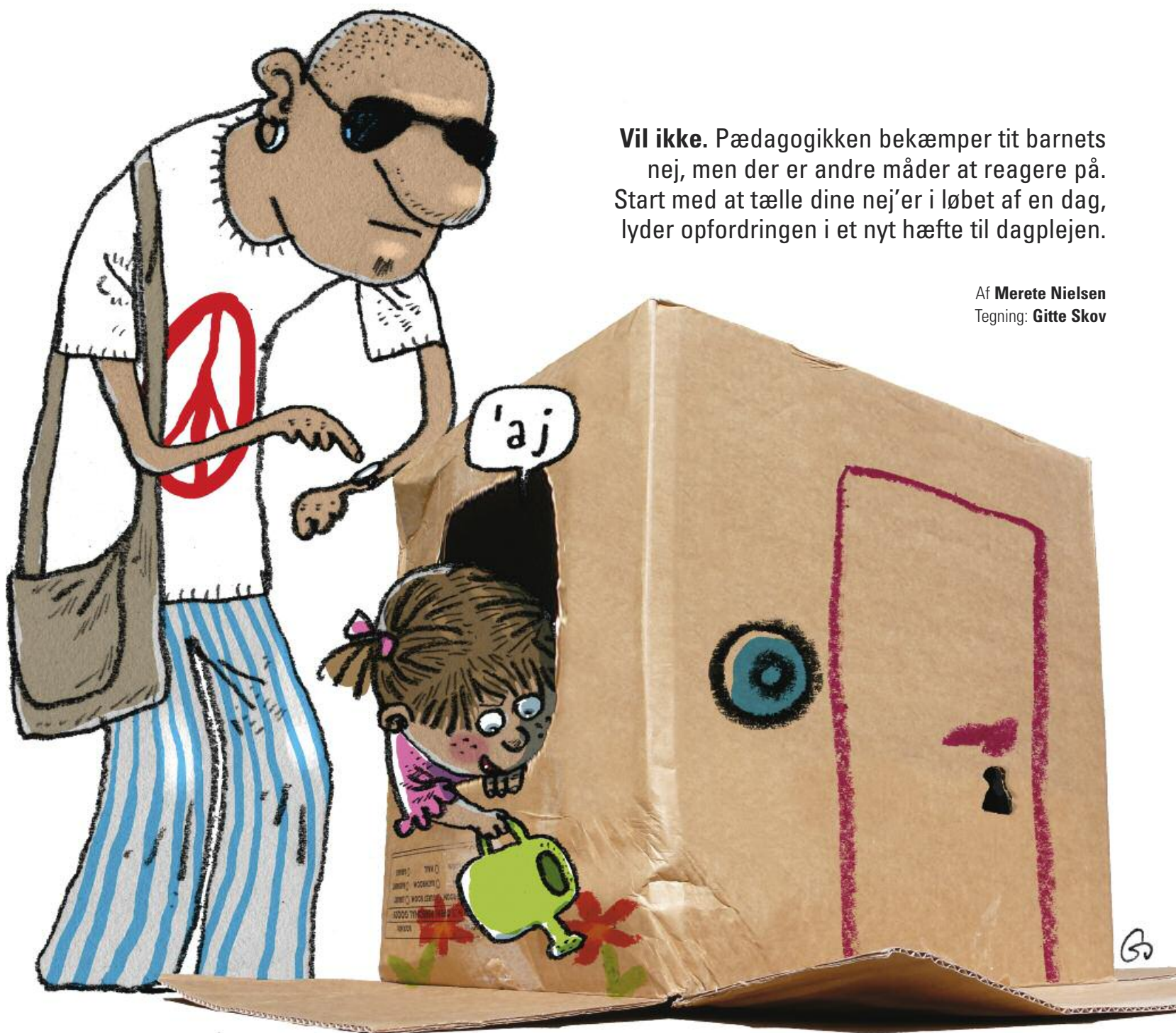
Hvis hver voksen i vuggestuen får bare ét barn mere at passe, vokser det korte sygefravær pr. medarbejder med 16 timer om året – svarende til en stigning på 30 procent. Og risikoen for langtidssygdom stiger fra 10 til 14 procent, hvis hver voksen i børnehaven skal passe et barn mere. Flere børn får også de ansatte til oftere at skifte job, forlade faget eller gå på efterløn.

Det er Anvendt Kommunal Forskning, der har undersøgt sammenhængen mellem antallet af børn og sygdom hos de ansatte ved at kigge på tal fra Danmarks Statistik i perioden 1996-2006. ■

Når barnet siger

Vil ikke. Pædagogikken bekæmper tit barnets nej, men der er andre måder at reagere på. Start med at tælle dine nej'er i løbet af en dag, lyder opfordringen i et nyt hæfte til dagplejen.

Af **Merete Nielsen**
Tegning: **Gitte Skov**

nej

De går i bro, de stamper i gulvet, ja, faktisk kan de blive helt blåviolet i hovedet.

Børn forstår ofte at udtrykke sig med hele kroppen, når de vil noget andet end det, de voksne har forestillet sig. Andre gange er nej'et mere en stille protest, hvor barnet holder sig for ørerne, gemmer sig eller vender hovedet bort.

Men hvad gør de voksne, når de bliver mødt af et nej? Det har *Rie Haslund*, cand. mag. i psykologi og pædagogik fra professionshøjskolen UCC, observeret hos dagplejere i tre kommuner.

Noah er væk i leg

Som fluen på væggen har hun set eksempler på, at det kan lade sig gøre at respektere børns nej. Også selvom det indimellem udfordrer dagplejerens normer for, hvad børnene bør og ikke bør. De mange timers observationer er kogt sammen i et nyt hæfte til dagplejen, som slet og ret hedder *Barnets nej*.

Noah er et af de børn, der siger nej til sin dagplejer, et stille et af slagsen. Straks efter formiddagsbrødet er spist, løber han over til legetøjet. Hans dagplejer, Marianne, spørger, om ikke han skal tage

sin tallerken ud, men Noah sidder dybt koncentreret og reagerer ikke.

Marianne: »Hvem skal så tage Noahs tallerken?«

»Mig,« siger Maj og løber glad hen, tager tallerkenen og går ud i køkkenet med den.

Vælg dine kampe

Men bør Marianne ikke

tage fat i Noah og lære ham, at man ikke bare kan gå i gang med at lege uden at sætte sin tallerken på plads først?

Som Rie Haslund ser situationen, så handler det om at finde ud af, hvilke kampe man vil tage.

»Når børn er intenst optaget af noget, ved vi fra forskningen, at potentialet for at lære er størst. Det er altså et rigtigt dumt tidspunkt at afbryde børn, når de er helt væk i leg. Og man kan jo som Marianne spørge sig selv, om der sker noget ved, at Noah ikke tager sin tallerken ud den dag.«

Han gør det for at irritere

Børns nej kommer ofte i forbindelse med de afbrydelser, der er i løbet af dagen, viser Rie Haslunds materiale.

»Små børn skal omstille sig mange gange i løbet af en dag – især når de bliver afleveret om morgenen og hentet om eftermiddagen. Det kræver voksne, der er i stand til at sætte sig i barnets sted og anerkende, at det kan være rigtig irriterende at skulle have skiftet ble, når man er godt i gang med yndlingsbilen.«

Som voksen kan børns nej og afvisninger opleves som rene provokationer.

»Han gør det bare for at irritere mig,« kan det lyde fra en dagplejer, der er træt af, at barnet igen har kastet maden på gulvet.

Men Rie Haslund slår fast, at små børns hjerner slet ikke er udviklet til at vide, hvornår de irriterer andre.

»Jeg tror, det er nemmere at håndtere, hvis man ved, at barnet ikke bevidst går efter at tirre én. Hvis man 'læser' situ-

Grænser. Der har været meget fokus på, at voksne skal være tydelige og kunne sige nej, men det at være tydelig er ikke det samme som, at den voksne bestemmer det hele,« siger Rie Haslund, der opfordrer til at respektere børns nej.

ationen som, at barnet er ved at afprøve noget nyt, undgår man at blive sur eller irriteret.«

Hvorfor siger vi nej?

Men indimellem er det vel på sin plads at negligere børns nej? Eller selv sige nej på den kontante måde?

Ja, absolut, mener Rie Haslund:

»Siger barnet nej til at holde i hånd, når man skal over en vej, eller til at komme i seng, når det er træt, skal den voksne selvfølgelig holde fast i, at det ikke er noget, barnet bestemmer.«

De nødvendige nej'er, som det hedder i hæftet, er som sådan uproblematisk, hvis de ikke er for mange og for voldsomme.

Rie Haslund efterlyser til gengæld, at dagplejere og andre, der har med børn at gøre, i højere grad reflekterer over, hvorfor de siger nej. Er det gammel vane? Er det fordi, det er nemmest? Eller er der en pædagogisk grund til det?

»Man kan starte med at tælle sine nej'er i løbet af en dag – enten derhjemme eller i legestuen. Det kan være anledningen til at diskutere, hvornår man måske kunne erstatte sine nej'er med en mere imødekommende tilgang. Børn, der oplever at blive hørt, vil som oftest tænke: 'Jeg må godt vente lidt med at spise – jeg kan vælge – så vil jeg godt'.« ■

men@foa.dk ►

Et godt farvel

Af **Merete Nielsen**
Tegning: **Gitte Skov**

At støtte børns nej til den voksne og hinanden er vigtigt, men nogle gange kan der også være brug for at støtte børns nej til deres forældre.

Emma på to år er ved at lægge puslespil med sin dagplejer, Ingerlise. Midt i den hyggelige stund kommer far.

Emmas far: Så Emma, kom, så skal vi hjem.

Emma: Nej!

Emmas far: Jo, kom, for vi har faktisk lidt travlt nu.

Emma: Neeej, far!

Emma fortsætter sit puslespil.

Ingerlise: Sig til far, at vi lige skal lave puslespillet færdigt.

Emma: Far, lige lave færdigt!

Emmas far: Ja, okay.

Ingerlise: Se, så tager vi lige den sidste.

Den sidste brik bliver lagt på, og Emma og hendes far går ud og tager tøjet på og går hjem.

Emma siger »nej«. Da far insisterer, gentager hun sit »nej«, nu med eftertryk. Det trækker op til konflikt, men netop da træder Ingerlise til og hjælper ikke bare Emma, men også Emmas far. Emmas sprog rækker nemlig ikke til, at hun kan

forklare sig, men med sit kropssprog og sit »nej« viser hun Ingerlise, at hun ikke er klar til at gå hjem endnu.

Far hører også Emmas »nej«, men har nok ikke fået gearet helt ned fra arbejde endnu og er måske allerede videre i da-

gens program, så også han har brug for støtte. For Emma kan kun sige »nej«, og over for dette »nej« vil Emmas far nok blot fastholde sit »du skal«.

Men da Emma med Ingerlises hjælp får forklaret sig: »Lige lave færdigt«, er faderen parat til at bøje sig.

Ord er magt. Ofte bruger voksne ordens magt over for børn. Ingerlise, derimod, stiller ord til rådighed for Emma, så hun med argumentets magt kan spille færdigt og alligevel undgå at blive uvenner med sin far. ■

men@foa.dk

Fra hæftet 'Barnets nej'.

Nyt hæfte til dagplejen

Hæftet 'Barnets nej' er skrevet af Erik Sigsgaard og Rie Haslund og udgives af FOAs Pædagogiske Sektor. Det er blevet til på baggrund af observationer hos dagplejere i Greve, Kolding og Rødovre. Hæftet kan bestilles på foa.dk/publikationer og koster 50 kroner.

Nedsættelse af børnehavealderen slider på personalet

Småbørn. Nedsættelsen af børnehavealderen til to år og ti måneder giver personalet et hårdere arbejdsliv. Det dokumenterer en ny rapport, som har kigget på konsekvenserne i Frederiksberg Kommune.

Af **Nana Toft**

Arkivfoto: **Gitte Sofie Hansen**

En ny evalueringsrapport fra Frederiksberg Kommune dokumenterer nu, at nedsættelsen af børnehavealderen fra tre år til to år og ti måneder er en rigtig dårlig idé. Besvarelserne fra institutionslederne viser, at det har store konsekvenser for pædagogikken, dagsrytmen og ikke mindst børnene.

»Institutionslederne fortæller om en hverdagsrytme, der er lavet om, fordi man nu får børnene to måneder yngre end sædvanligt. Pædagogikken bliver mere fysisk og omsorgsorienteret,« fortæller *Søren Gundelach* fra konsulentvirksomheden UdviklingsForum, der står bag evalueringen.

»Der er børn, der ikke kan følge med i børnehaven, og som generelt har svært ved at begå sig. Omvendt bliver de store overladt mere til sig selv,« siger *Søren Gundelach*.

»Den generelle konklusion er, at institutionslederne synes, det giver personalet et hårdere arbejdsliv, og at det er pædagogisk uhensigtsmæssigt i forhold til børnene,« siger *Søren Gundelach*.

Hård kost

Undersøgelsens resultater kommer ikke

Dumpet. Siden januar 2009 er børnehavealderen i Frederiksberg Kommune nedsat til to år og ti måneder, uden at der er fulgt ressourcer med. Det har forandret hverdagen i den integrerede institution Nyelandsgården.

som en overraskelse for souschef *Anne Poulsen* fra den integrerede institution Nyelandsgården på Frederiksberg.

»Undersøgelsens konklusioner svarer jo til, hvad vi selv oplever. Nu er der gået lidt over et år på den her måde, og jeg kan mærke, at personalet virkelig er slidt nu. Vi plejer at finde løsninger, men det er hård kost,« fortæller souschefen, der drømmer om, at Frederiksberg Kommune sætter børnehavealderen op til tre år igen. Men hun tør ikke håbe på det.

»Det drømmer jeg om. Men hvis ikke de sætter alderen op igen, så synes jeg i det mindste, de kunne give os vores ressourcer tilbage,« siger *Anne Poulsen*. ■

nana@udsagn.dk

Det siger institutionslederne

Nedsættelsen af børnehavealderen betyder

- et hårdere arbejdsliv for medarbejderne
- en ændret hverdagsrytme
- en mere fysisk- og omsorgsorienteret pædagogik

Kilde: *Evaluering af den ændrede børnehavealder, Frederiksberg Kommune 2010. Rapporten kan ses på www.udviklingsforum.dk*

Susanne kom tilbage efter blodproppen

Ny chance. Dagplejen i Aalborg har som de første undgået fyring af en langtidssyg dagplejer ved at lade hende starte på nedsat tid. En ordning med stort potentiale, siger sygdomskoordinator.

Af **Merete Nielsen**
Foto: **Mick Anderson**

For *Susanne Koldby* er det noget helt særligt at have huset fuldt af børn igen. I næsten et år har hun ikke kunnet passe sit arbejde som dagplejer, og egentlig var hun blevet afskediget som følge af langvarig sygdom.

Seks uger før, opsigelsesperioden var slut, dukkede imidlertid en ekstra chance op. Et nyt projekt i dagplejen i Aalborg gav hende mulighed for at starte på nedsat tid hos en kollega. Stille og roligt fik hun afprøvet sine arbejdsevner og fandt ud af, at hun var klar til at åbne sit eget hjem i Nørresundby for dagplejebørn igen.

Susanne trappede langsomt op

I tre uger mødte Susanne klokken 6.45 hos kollegaen og gik hjem i middagspausen.

»Det var lidt grænseoverskridende at arbejde i en andens hjem, men det var dejligt at blive brugt igen. Jeg var især glad for, at børnene gerne ville mig,« fortæller Susanne Koldby.

Næste skridt var tre uger i et gæstehus, hvor hun arbejdede 37 timer om ugen.

»Jeg havde regnet med, at jeg ville være som en slatten klud, når jeg kom hjem, men det gik fint.«

Nedsat tid gør forskellen

Det var en blodprop i hjernen, der i sommeren 2009 vendte op og ned på Susannes liv. Efter langvarig genoptræning havde hun efterhånden genvundet sine færdigheder.

Hun håbede at komme tilbage i jobbet, men var usikker på, om hun kunne magte det. Derfor passede hun perfekt ind i det nye projekt, fortæller *Inger Glud*, der er sygdomskoordinator i dagplejen.

»Vi fik mulighed for at teste, hvad Susanne kunne klare uden at belaste hende for meget.«

Inger Glud er overbevist om, at modellen med nedsat tid er en stor hjælp til dagplejere, der har været sygemeldt i

længere tid. Modellen er, så vidt hun ved, unik for Aalborg.

»Det kan være svært at begynde med en arbejdsdag på ni timer – også selv om man får lov til kun at have to børn i starten. Vi har før set, at dagplejere ikke har kunnet klare det.«

Godt at komme i gang

Foreløbig er syv langtidssygemeldte dagplejere tilknyttet projektet, der har fået 200.000 kroner om året i to år fra det lokale beskæftigelsesråd.

Nogle er i gang med de indledende samtaler, og andre er startet hos dagplejekolleger eller i gæstehuse.

Inger Glud håber, at langtidssygemeldte dagplejere fremover hurtigere kan vende tilbage til arbejdet.

»Er man for eksempel sygemeldt med en depression, tror jeg, at det er godt at komme ud blandt andre – men uden at skulle have ansvaret for børn i 48 timer om ugen.«

For Susanne Koldby er den første måned med børn i hjemmet gået fint. I de første tre måneder har hun kun to børn, og det er hun glad for.

»Man skal lige ind i rytmen igen. Jeg havde ikke kunnet hænge sammen med fire børn fra dag ét.«

Susanne er så begejstret for måden, hun

Succes. Susanne Koldby er den første dagplejer i Aalborg, der er vendt tilbage til arbejdet efter at være startet på nedsat tid. Barnebarnet Emma er på besøg med sin mor, fordi hun har gået i dagpleje med de to drenge.

er vendt tilbage til arbejdet på, at hun nu selv har meldt sig til at åbne hjemmet for andre sygemeldte dagplejer, der har brug for at starte på nedsat tid.

»Det synes jeg, at jeg skylder systemet.«

Fleksibel afspadsring

Som en sidegevinst ved projektet ser Inger Glud en mulighed for, at dagplejere kan afspadsere mere fleksibelt.

»Dagplejerne vil indimellem gerne have fri en time eller to til for eksempel et arrangement i deres eget barns børnehave, og så er det irriterende at skulle tage en hel fridag. Med denne ordning kan vi måske arrangere det sådan, at en sygemeldt dagplejer kan fungere som vikar.« ■

men@foa.dk

FOA: Lav loven om

Raskmelding. Sygedagpengeloven gør det sværere for dagplejere at vende tilbage til jobbet efter sygdom.

Sygedagpengeloven er skruet forkert sammen, mener FOA. Den giver nemlig ikke mulighed for, at kommunen kan få refusion af sygedagpenge fra staten, hvis dagplejeren får en delvis raskmelding ved at

starte med at passe færre børn efter et sygdomsforløb. Det er typisk sådan, at dagplejere først kan raskmeldes, når de kan passe fire børn i 48 timer om ugen.

FOA har gentagne gange forsøgt at få ændret denne del af loven, men det er blevet afvist af Beskæftigelsesministeriet.

Nogle arbejdsgivere har dog for egen regning indført en ordning, hvor dagplejere kan starte med færre børn. Ud over Aalborg gælder det for eksempel dagplejen i Assens, hvor det i 2009 lykkedes for sikkerhedsrepræsentant Birgitte Poffler og

hendes kolleger at påvirke kommunens økonomiudvalg.

»Med al den fokus, der er på at nedsætte sygefraværet, er vi meget glade for, at der nu er den mulighed,« siger Birgitte Poffler.

Hun så også gerne, at dagplejerne ligesom i Aalborg fik mulighed for at starte på nedsat tid, og det er der ifølge Anne Petersen, socialpolitisk konsulent i FOA, ikke noget til hinder for.

»Arbejdsgiverne kan godt få sygedagpengerefusion, hvis dagplejerne starter på færre timer hos en anden dagplejer eller i et gæstehus.« ■

Foringelser går ud over omsorgen

Af **Jakob Sølvhøj**

Det kan næppe komme som en overraskelse for de politiske beslutningstagere, at der er en sammenhæng mellem personalenormeringerne i daginstitutionerne og kvaliteten af det pædagogiske arbejde. Og skulle nogen være i tvivl, kan der nu hentes konkret viden fra rapporten *Daginstitutionernes hverdag 2010*, som FOA netop har offentliggjort.

Omkring 2.000 daginstitutioner har bidraget med oplysninger i den omfattende undersøgelse, som Pædagogisk Sektor har fået udarbejdet. Undersøgelsen tegner et billede af en hverdag i institutionerne, hvor personalet har alt for travlt. Så travlt, at det ind i mellem går ud over omsorgen for det enkelte barn. Det sker for ofte, at der ikke er tid til at tage sig af en konflikt mellem børn. Det sker for ofte, at der ikke er tid til at trøste et barn eller tid til at tage sig af et barn, der har svært ved at komme med i legen.

Ingen med erfaring fra arbejde i en daginstitution kan sige sig fri for at have oplevet sådanne situationer, men undersøgelsen viser, at det desværre forekommer alt for hyppigt, og at der er en markant sammenhæng til personalenormeringen på den enkelte institution. Når personalets udsagn om omsorgen for det enkelte barn køres sammen med oplysninger om normeringsforholdene, ses det, at risikoen for ikke at kunne yde tilstrækkelig omsorg øges markant, hvis normeringen er lav.

Når kommunerne skærer i personalenormeringerne øger det altså ikke bare sygefraværet og risikoen for nedslidning af medarbejderne. Det kan også dokumenteres, at det betyder en dårligere hverdag for mange børn i daginstitutionerne.

Der er derfor brug for, at vi giver klar besked til de politikere, der mener, at det nok ikke er så alvorligt at skære en bid mere af personalenormeringerne. Det nytter ikke at lukke øjnene for konsekvenserne. Ringere normeringer har alvorlige konsekvenser for det pædagogiske arbejde og går ud over omsorgen.

Normeringsundersøgelsen bekræfter, at protesterne fra personale og forældre mod nye nedskæringer er særdeles velbegrundede. Den bør få de lokale politikere til at vende alle muligheder for at undgå yderligere forringelser, og den bør ikke mindst få kommunalbestyrelserne til at protestere højt over den aftale om nulvækst, der netop er forhandlet på plads af finansministeren og KL's ledelse. Protesten må først og fremmest rettes mod regeringen, der nu finansierer de store skattelettelser gennem forringelse af velfærden, men det er også uforståeligt, at kommunernes egne forhandlere i KL ikke har sat hælene i og sagt nej til en frivillig aftale om nulvækst i kommunerne.

Der bliver meget at rette op efter VK-regeringens felttog mod velfærden. På daginstitutionsområdet vil der være behov for en massiv tilførsel af økonomi og en genopretningsplan, der kan sikre børnene en bedre hverdag. Pædagogisk Sektor vil derfor i perioden frem mod det kommende folketingsvalg opfordre partierne til at forpligte sig på en væsentlig forbedring af kommunernes økonomi og indførelse af normeringsbestemmelser i daginstitutionerne, der i fremtiden vil gøre det vanskeligere igen at forringe børnenes vilkår. ■

Jakob Sølvhøj er formand for Pædagogisk Sektor

sakset

Pseudo-virkelighed

»Den offentlige debat føres næsten udelukkende af politikere, ledere og eksperter, og det er meget skidt. Uden de ansattes stemme får vi præsenteret en overfladisk pseudo-virkelighed, hvor vi mangler viden fra dem, der har erfaringen fra den daglige praksis. Vi kommer til at skøjte hen over de menneskelige konsekvenser af politiske beslutninger.«

Oluf Jørgensen, pressejurist, i FTF's blad Resonans

Dunk i hovedet

»Hvis nogen faggrupper prøver at få særskilte krav igennem som ligeløn, bliver de dunket oven i hovedet af de andre.«

Henning Jørgensen, professor, Aalborg Universitet, om det skæve lønforhold mellem kvinde- og mandefag, i Information

Husk ved cykelstyrt

»Jeg plejer at sige, at folk, der styrter på cyklen, skal huske at dreje hovedet, inden de rammer asfalten. De skal nemlig selv betale for nye tænder, mens en operation af øret betales af det offentlige.«

Jes Søgaard, professor, Danmarks Sundhedsinstitut, om brugerbetaling, i Kristeligt Dagblad

Værre end nogensinde før

»Jeg har været i politik i 12 år. I alle årene har jeg været med til at skære i driftsudgifterne, men aldrig så voldsomt som denne gang.«

Hanne Bæk Olsen, socialdemokratisk borgmester i Silkeborg Kommune, i nyhedsmagasinet danske kommuner

Sprogvurderinger gør nytte

Af **Nana Toft**

Arkivfoto: **Kirsten Fich Pedersen**

Evaluerings. En ny undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut viser, at sprogvurderingerne løfter både børnenes sprog og kompetencerne hos det pædagogiske personale. Men det er en udfordring at give børnene den rigtige opfølgning.

Sprogvurderingerne løfter børnenes sprog og giver det pædagogiske personale flere faglige kompetencer. Det viser en ny undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, der har undersøgt seks institutioner i to forskellige kommuner, hvor man er langt fremme i arbejdet med de treårige sprog.

Fokus på mindre grupper

Undersøgelsen peger på, at de obligatoriske sprogvurderinger har givet institutionerne et større, mere bevidst fokus på børnenes sproglige udvikling. Det pædagogiske personale føler, de har fået en mere nuanceret viden om børnenes sproglige kompetencer – om børnenes styrker og svagheder.

Ifølge projektleder *Nanna Høygaard Lindeberg* fra EVA har de seks institutio-

ner arbejdet med en bred vifte af tiltag for at stimulere børnenes sproglige udvikling. Men de er alle enige om, at arbejdet med børn i mindre grupper er godt for børnenes sprog.

»I mindre grupper er der en større mulighed for dialog. Både mellem børnene og mellem voksne og børn. Børnene kommer simpelthen mere på banen i små grupper,« fortæller projektlederen.

Savner værktøj til at følge op

Undersøgelsen viser dog samtidig, at det ikke er nok bare at gennemføre sprogvurderingerne. Det er især stimuleringen af børnenes sprog, der gavner sprogudviklingen. Men her savner personalet mere viden om, hvordan de kan fremme helt specifikke dele af børnenes sprogudvikling.

»Der sker et løft ved bare at have et fokus på området. Men det er klart, at der ville være en større effekt, hvis pædagogerne kunne følge ligeså nuanceret op – på et mere individuelt plan. Undersøgelsen viser altså, at der skal være en bedre sammenhæng mellem de behov, barnet har, og den opfølgende indsats,« siger *Nanna Høygaard Lindeberg*. ■

nana@udsagn.dk

EVA's undersøgelse

EVA har analyseret sprogarbejdet i seks institutioner i Guldborgsund og Næstved kommuner, hvor arbejdet med sprogvurderingerne er langt fremme. Undersøgelsen bygger på børnenes sprogvurderinger, interview med ansatte i forvaltning, ledere, pædagogisk personale samt forældre til børn, der har fået en opfølgende sprogindsats i daginstitutionen.

***Støjdæmpet.** Oliver kaster sig over sin legetøjsbil og vælter rundt på gulvet, der er lavet af naturgummi. De små klask fra fødderne bliver hurtigt absorberet af gummimaterialet. Støjniveauet bliver på den måde væsentligt reduceret i Den Grønne Planet.*

Den grønne drøm har det svært

Miljøhus. Den Grønne Planet på Amager er en lavenergi-institution med lys, luft, glade børn og glade ansatte. Men ikke alle de smarte løsninger virker som de skal, og nu har institutionen oven i købet fået besked på at spare en kvart million.

Af **Nana Toft**
Foto: **Gitte Sofie Hansen**

Olivers buttede fødder dabber henover gulvet. Måltrettet. Han har fået øje på en bil, han vil lege med. Det bemærkelsesværdige er, at føddernes møde med gulvet næsten ikke kan høres.

For gulvet er lavet af et særligt gummi-produkt, der ikke kun er miljøvenligt, men tilmed særdeles støjreducerende.

Ligesom lofterne, der hænger i forskellige niveauer, og på den måde afbøder en del af den larm, der naturligt er i en daginstitution.

Sparer 75 procent af energien

Vi er på besøg i Danmarks første – og indtil videre eneste – lavenergi-institution, Den Grønne Planet på Amager i København. En højteknologisk, integreret institution bygget i naturmaterialer, med støjreducerende gulve og lofter og et voldsomt

ventilationssystem, der gør radiatorer unødvendige. Og så tænder og slukker lyset automatisk, når børn og personale går ind og ud af institutionens mange rum. Tilsammen betyder det, at energiforbruget er 75 procent lavere end i et almindeligt hus.

Lys og arbejdsglæde

Både personale og børn er glade for deres nye hus, som de tog i brug i efteråret

Fred. »Konfliktniveauet er sænket. Rigtig meget endda,« siger pædagogmedhjælper Jensine Clemmensen, der tilskriver det lyset og akustikken i den nye institution.

2009. Ventilationssystemet gør, at personalet ikke føler behov for konstant at lufte ud. Der er en helt anden akustik, og de gigantiske glaspartier ud mod legepladsen giver en lys og dejlig atmosfære.

Det er noget, der giver arbejdsglæde.

»Vi har netop lavet en undersøgelse, der viser, at folk er glade for at være her. Her er lyst og venligt, og det er noget, der betyder rigtig meget for arbejdsmiljøet,« siger souschef Lise Fischer Jensen.

Men også ungerne er glade.

»Konfliktniveauet er sænket. Rigtig meget endda. Glasvæggen gør, at rummene føles meget større. Så alle de børn, der tidligere altid sloges, de slås ikke mere,« siger pædagogmedhjælper Jensine Clemmensen.

Koks i automatikken

Men ambitionen om en grøn profil har det alligevel svært i Den Grønne Planet. Selvom huset er grønt, må de nøjes med en asfalteret legeplads. Og selve huset er der også problemer med. Lysreguleringen i mødelokalet fungerer ikke, og børnekøkkenet er aldrig kommet i brug, fordi en brandalarm går i gang, hver gang man bruger komfuret.

»Vi føler os en anelse magtesløse. Der er et væld af firmaer ind over det her hus: Et til selve bygningen, et til telefonsystemet, som også har været i 'udu, og et til el og vand. Her bliver huset næsten for højteknologisk,« siger Lise Fischer Jensen.

Besparelser truer drømmen

Men den største udfordring er, at Københavns Kommune har tvunget besparelser igennem på samtlige københavnske børneinstitutioner. I Den Grønne Planet handler det om godt 200.000 kroner, der skal spares i 2010.

I stedet for at fyre folk valgte Den Grønne Planet at tage et ekstra vuggestuebarn ind på hver stue: »Pengene følger jo barnet,« som Lise Fischer Jensen forklarer det. Men den grønne profil er truet.

»Vi fik jo penge af Københavns Kommune til miljøhuset, men de ekstra penge er nu ædt op af besparelser. Der er ikke penge til ekstra grønne initiativer. De drømme er væk,« fortæller Lise Fischer Jensen. ■

nana@udsagn.dk

Den Grønne Planet

Den Grønne Planet på Amager er opført i naturmaterialer og opvarmes af overskudsvarme fra børn, personale og teknisk udstyr. Den sparer på den måde cirka 70 procent af den energi, en traditionel daginstitution forbruger.

Hvor en almindelig institution bruger op mod 100 kilowatt pr. kvadratmeter om året, bruger Den Grønne Planet 15 kilowatt pr. kvadratmeter om året.

Den nye institution har 48 vuggestuebørn og 66 børnehavebørn.

Topisoleret.

»Glaspartierne har firdobbelt termoglas, der gør, at man – selv om vinteren – kan sidde helt op ad vinduerne, uden at det bliver koldt. Huset har en ekstrem isolering,« fortæller souschef Lise Fischer Jensen.

»Danskerne skal arbejde mere.«

STATSMINISTER LARS LØKKE RASMUSSEN TIL RITZAU

44 procent af FOAs afdelinger har inden for det sidste år modtaget henvendelser fra kommunalt ansatte medlemmer, som ikke kunne gå op i tid, selvom de ønskede det.

FRA RUNDSPØRGE, EFTERÅR 2009

Presset til at gå ned i tid

Arbejdstid. Vi skal alle sammen arbejde mere, har parolen lydt i årevis fra politikere og samfundsforskere. Og i nogle kommuner får medarbejdere inden for ældreområdet endda tillæg, hvis de går på fuld tid.

Et realitets-tjek viser imidlertid, at virkeligheden for de ansatte er en helt anden. Benhårde besparelser presser kommunerne ud ikke bare i fyringer, men også i løsninger, hvor ansatte går ned i tid – mere eller mindre frivilligt. Somme tider med fyring som alternativ.

Pædagogmedhjælper Lis Hosbond fra Silkeborg måtte sammen med tre kolleger aflevere i alt 20 timer for at redde en kollega.

Som at vælge mellem pest eller kolera

Af **Merete Nielsen**

Foto: **Niels Åge Skovbo**

»Jeg synes, det er rigtig træls.«

Som så mange andre kommunalt ansatte har pædagogmedhjælper *Lis Hosbond* mærket, at manglen på arbejdskraft ikke længere er det hotteste emne i omsorgsfagene. Nu står den på sparerunder, og det har sendt hendes arbejdsplads, Børneinstitutionen Granly i Silkeborg, ud i en form for arbejdsdeling.

For Lis Hosbond betyder det, at hun går fra 35 til 33 timer om ugen.

»Vores leder har ikke pålagt os at byde ind med noget, men vi vidste, at vi måske kunne redde en medarbejder ved at gå ned i tid,« siger Lis Hosbond.

Vi udhuler stillingerne

Egentlig havde Lis ikke behøvet at opgive sin 35-timers stilling. Som tillidsrepræsentant er hun beskyttet, men hun følte sig ligesom kollegerne presset. Hun og pædagogernes tillidsrepræsentant i Granly har da også måttet lægge øre til bemærkninger som 'I kan jo sagtens – I er jo fredet'.

»Sådan er det, når rebet begynder at strammes,« konstaterer Lis Hosbond.

Efter et personalemøde, hvor lederen havde efterlyst spareforslag, besluttede Lis Hosbond sig for at være solidarisk med sine kolleger.

»Jeg skrev på en seddel, vi alle havde

»Jeg er glad for ikke at miste mit arbejde. Som 59-årig tror jeg, at det ville være svært at skulle ud at søge arbejde.«

SOSU-ASSISTENT BRITTA JOHANSEN, DER ER SAT NED FRA 28 TIMER TIL 26,25 TIMER OM UGEN.

»Vi hører fra vores medlemmer, at lederne ude på arbejdspladserne siger på personalemøder: Enten går I ned i tid, eller også bliver der fyringer.«

LENE LINDBERG, FORMAND FOR FOA NORDSJÆLLAND

fået udleveret, at jeg godt kunne gå to timer ned, men øv, øv, øv. Vi er jo med til at udhule stillingerne på den måde.«

For Lis Hosbond kommer de færre timer til at betyde en lønnedgang på cirka 2.000 kroner om måneden før skat.

»Det er o.k. for mig, men jeg bliver også snart 53 år og har ikke de store udgifter.«

Fire kolleger måtte gå ned i tid

Personalegruppen er samlet gået 20 timer

ned om ugen. Derudover er en pædagogmedhjælper i en 33-timers stilling blevet afskediget.

»Det har været klart fra starten, at hvis ikke vi kunne finde nogle timer eller penge, så ville det koste en ekstra stilling. Det er pest eller kolera,« siger Lis Hosbond.

Ud over hende er tre pædagogmedhjælperer gået ned i tid. Nogle har budt ind med en time og har fået taget to, og en

Dilemma. Pædagogmedhjælper Lis Hosbond er træt af at skulle gå ned i tid, men hun vil gerne være med til at redde en kollega fra at blive afskediget.

har tilbudt to timer og har fået taget tre.

»Det, synes de, selvfølgelig er surt, men som vi har snakket om: 'Hvad er alternativet?' Heldigvis har der været stor åbenhed i hele processen, som har været nogenlunde nem, fordi vores fyrede kollega har det o.k. med at skulle forlade institutionen.«

Hvor nemt det bliver til januar, hvor de nye vilkår træder i kraft, ved Lis Hosbond dog ikke.

»Ud over at vi har færre personaletimer har vores leder fået lov til at tage 4-5 ekstra børn ind i børnehaven for at få flere penge i kassen. Så alt i alt får vi flere børn til færre personaletimer.«

Aftenvagter sat ned i tid

Også for social- og sundhedsassistent Britta Johansen har Silkeborgs trængte økonomi fået konsekvenser. Hun blev i starten af juni fyret fra sin 28 timers stilling som aftenvagt på Funder Plejecenter. Det samme skete for hendes syv aftenvagtkolleger.

I opsigelsesbrevene var der imidlertid tilbud om genansættelse på 26,25 timer. Et tilbud Britta Johansen trods alt var glad for.

»Jeg ville være rigtig ked af at miste mit arbejde. Som 59-årig tror jeg ikke, at det ville være så nemt at skulle ud at søge nyt.«

Ændringerne træder først i kraft 1. januar, og Britta Johansen har ikke regnet på, hvad nedgangen i timetal kommer til at koste.

»Vi skal nok klare os. Det havde været værre at blive fyret. Jeg synes, det er en fair løsning, at det går ud over os alle i stedet for, at en af os havde mistet sit arbejde.« ■

men@foa.dk

34 procent af de ansatte i regioner og kommuner arbejder på deltid, viser en opgørelse fra marts 2010. I gennemsnit arbejder de deltidsansatte 29 timer pr. uge

KILDE: DET FÆLLESKOMMUNALE LØNDATAKONTOR

»Med baggrund i den forventede mangel på arbejdskraft ønsker regeringen, KL, Danske Regioner, LO og AC, at flere deltidsansatte får mulighed for at arbejde mere.«

UDDRAG FRA TREPARTSAFTALEN I 2007,

Det går den gale vej

Arbejdstid. Flere deltidsstillinger skader det offentlige arbejdsmarked. Det siger professor Bent Greve fra Roskilde Universitet.

Af **Merete Nielsen**
og **Finn Danielsen**

Herlev Kommune har gjort det. Silkeborg Kommune har gjort det. Hillerød Hospital har gjort det. Og andre steder i landet er kommunerne også i gang med en spareøvelse, hvor ansatte bliver sat mere eller mindre frivilligt ned i tid.

På Hillerød Hospital stod flere sosu-assisterer for eksempel til at gå 5.000 kroner ned i løn om måneden. Efter protester fra sosu-assisterne på Neurologisk Afdeling og FOA Nordsjælland ser det dog ud til, at der bliver fundet en løsning, så flere fuldtidsstillinger bliver bevaret.

Mindre attraktive jobs

Professor *Bent Greve*, der forsker i arbejdsmarkedsforhold ved Roskilde Uni-

Skævt. »Flere deltidsstillinger i det offentlige rummer en risiko for, at arbejdsmarkedet bliver endnu mere kønsopdelt,« siger Bent Greve, professor ved Roskilde Universitet.

versitet, er ikke i tvivl om, at flere deltidsstillinger skader det offentlige arbejdsmarked.

»Den offentlige sektor bliver mindre attraktiv for dem, der har brug for et fuldtidsjob, og man underminerer på den måde muligheden for at få en større arbejdsstyrke her.«

Bent Greve peger også på, at færre fuldtidsstillinger er i direkte modstrid med målsætningerne i trepartsaftalen mellem regering, kommuner og fagforeninger. De tre parter blev tilbage i 2007 enige om, at der kunne skaffes mere arbejdskraft ved at tilbyde deltidsansatte ledige timer, så de kommer på fuld tid. Nu går det i stedet den modsatte vej.

Ikke interessant for mænd

Det er især områder med mange kvinder, der skal bære nedskæringerne, og det rummer en risiko for, at arbejdsmarkedet bliver endnu mere kønsopdelt, vurderer Bent Greve.

»For mange mænd bliver det mindre interessant at tage arbejde inden for et område, hvor de ikke kan få fuldtidsstillinger. Og det bidrager heller ikke til mere ligeløn, når flere kvinder får en lavere indkomst.«

Arbejdsmarkedsforskeren anser det endvidere for problematisk, at det er lavtlønnede faggrupper, der presses ned i tid.

»For en række ansatte betyder det en nedgang i indkomst, uden at de har mulighed for at finde et andet job.«

Den lette løsning

Bent Greve har dog forståelse for, at mange arbejdspladser vælger at fordele skaden på flere ansatte.

»Lederen er nødt til at tage udgangspunkt i, hvad der er bedst for institutionen selv, men at fordele nedskæringerne behøver ikke at være det rigtige på længere sigt.« ■

men@foa.dk

»For mange mænd bliver det mindre interessant at tage arbejde inden for et område, hvor de ikke kan få fuldtidsstillinger.«

PROFESSOR BENT GREVE

»Jeg mener, det er et skråplan, når medarbejderne går ned i tid for at undgå fyringer. På den lange bane tror jeg ikke, at vi får noget ud af at fordele dårligdommene. Til sidst kan vi jo ikke leve af vores arbejde.«

HANS JØRGENSEN, SOSU-FORMAND I FOA ODENSE

Ville DU gå ned i tid?

Vi har spurgt tre FOA-medlemmer, hvad de ville sige til, at de blev pålagt at gå tre timer ned i ugentlig arbejdstid.

Af **Maj Dahl-Rasmussen**

Foto: **Niels Åge Skovbo**

Annette Ferslev Andersen,
pædagogmedhjælper, 37 timer,
Børnehaven Silkeborg i Århus:

»Det, ville jeg ikke synes, var nogen god ide, for det ville ramme mig økonomisk. Og når jeg først er ansat på 37 timer, så mener jeg også, at jeg har krav på at beholde dem. Men jeg synes også, det er en forkert måde at gøre det på, at kommunen bare be'r nogle om at arbejde lidt mindre for at spare penge.«

Jesper Richard,
teknisk servicemedarbejder, 37 timer,
Sødalsskolen i Århus:

»Hvis jeg skulle vælge imellem at blive fyret eller gå tre timer ned, så ville jeg helst gå de tre timer ned. Men det er ikke det bedste, der kunne ske. Med tre timer mindre ville jeg miste en pæn slat penge, men jeg ville nok kunne klare det.«

Jenny Kaa Jensen,
sosu-assistent, 37 timer,
Plejecenteret Toftegården i Århus:

»Jamen, så har de en opsigelse – for min økonomi er ikke til at gå ned i tid. Jeg kører hver dag fra Hadsten til arbejde, så hvis jeg skal gå så meget ned i løn, kan det ikke betale sig for mig. Jeg har optjent den løn, jeg har, via anciennitet, og jeg er pengene værd. Så sådan er det!«

Opladning. Ferien er en livsnødvendig pause fra den evigt kværnende indre dialog, der ledsager os døgnet rundt. Om vi finder vores personlige timeout på en strand, med en fodbold, under langdistanceløb eller fordybet i skriveprocesser er fløjtende ligegyldigt. Bare vi tillader os selv og hinanden at slappe helt af. For uden opladning af batterierne risikerer vi at brænde ud.

Sæt din indre dialog på pause

Af **Marianne Schjøtt Rohweder**

Foto: **Mikkel Østergaard**

Vi kender alle følelsen af, at det, vi foretager os, er helt fantastisk. Når den indfinder sig, er det, fordi vi har givet slip på os selv, har rettet hele opmærksomheden mod noget andet og sat den indre, evigt kværende dialog på standby.

Vi kobler af, og vi lader op.

Coach *Sofia Manning* er medindehaver af Manning Inspire, der blandt andet udbyder coachuddannelser. Hun møder mange mennesker, der har glemt afbryderknappen til den indre dialog, og som ender med både stress og udbrændthed.

»Vores indre dialog handler om, hvad der skete i fortiden, og hvad fremtiden mon vil bringe. Men når vi flytter fokus fra denne kværnen til noget andet, er vi til stede i nuet og lever lige her og nu. Og det er sundt for sindet, ja livsnødvendigt,« siger hun. ▶

»Når motorsavene brummer lystigt rundt omkring i sommerlandet i ferier og weekender, er det lyden af mænd, der kobler af.«

COACH SOFIA MANNING

Slip kontrollen

Hvordan vi kobler af fra relationer, krav og udfordringer i dagligdagen er vidt forskelligt. Nogle løber lange distancer, andre mediterer. Men en god fest, shopping, leg med børnene eller en dejlig naturoplevelse kan også flytte tankerne og skrue ned for den indre dialog.

Sofias erfaring er, at der er rigtigt mange, der ikke giver sig selv denne frihed. Det gælder for eksempel lederen, der hele tiden skal være i centrum for og have kontrol over begivenhederne. Eller omsorgspersonalet, som har svært ved at lægge omsorgen for andre på hylden, når de har fri.

»Ofte er det desværre sådan, at de, der har allermest brug for virkelig at koble af, er dem, der gør det mindst,« siger hun.

»Mange, der arbejder med og for mennesker, har svært ved at slippe det relationelle arbejde. De forlader ikke tanken om 'os', når de har fri, men viderefører ofte blot deres omsorgsarbejde til familien.«

Farligt ikke at holde fri

Det er en rigtig dårlig ide ikke at slippe kontrollen, læne sig tilbage og slappe af. Ja, det kan være direkte sundhedsskadeligt ikke at holde fri og ferie.

»Det er jo ikke uden grund, at tusindvis af mennesker i dette samfund er syge af stress. Det er de jo blandt andet, fordi de ikke giver systemet og hjernen en pause,« siger Sofia.

Det er desuden sådan, at hvis vi ikke giver den indre dialog en pause ved at koble af, finder hjernen selv smuthuller til at skabe dette frirum.

»En kæmpeis, en tur i køleskabet eller et par glas vin kan også flytte opmærksomheden fra den indre dialog, men det er til gengæld sjældent en god måde at koble af på,« siger Sofia.

»At spise og drikke sig til afkobling skaber let usund afhængighed, og gevinsten er kortsigtet, fordi isen, drinken eller maden ikke efterlader os med den samme gode fornemmelse som for eksempel motion eller en god fritidsinteresse. Tværtimod følges lettelsen af tankerne ofte af dårlig samvittighed eller selvhad, og dermed har

vi blot tilført yderligere negativ næring til den indre dialog.«

Kønsforskelle

De to køn er ikke nødvendigvis gode til at koble af sammen, fordi der er forskel på, hvad mænd og kvinder finder afslappende. Mænd kobler typisk af med frihed, mens kvinder slapper af med at småsnakke.

»Når motorsavene brummer lystigt rundt omkring i sommerlandet i ferier og weekender, er det lyden af mænd, der kobler af,« siger Sofia.

»De fremstiller skure, plankeværk og brændestabler. Men det primære formål med al aktiviteten er at slukke den indre dialog og holde fri for tankerne.«

Hvis alle skal koble af, og hele familien tanke op med ny energi, er det efter Sofias mening vigtigt at anerkende disse kønsspecifikke forskelligheder.

»I stedet for at give hinanden dårlig samvittighed, skal man nyde det, når partneren kobler af ved at være mentalt fraværende, pille i blomsterbedene, ligge på sofaen eller spille håndbold to gange om ugen. Accepter man, at disse aktiviteter ikke blot er tid, der går fra familien, men livsnødvendig afkobling, får man en udhvilet og optanket partner tilbage på banen igen.« ■

rohveder@marianne.dk

Læs mere på www.sofiamanning.com. Eller i Sofia Mannings bog: *Hvad venter du egentlig på?*, Rosinante, 2009.

Sådan kobler du af

- Find ud af, hvad der er afkoblende for dig
- Sæt tid af til at koble af
- Skab en praksis, så du jævnligt får et pusterum – også i dagligdagen – hvad enten du mediterer, går en tur eller pusler med dine frimærker
- Gør gerne din afkobling til en sund aktivitet, som gør dig glad og styrker dit helbred fysisk og mentalt
- Vær 100 procent til stede i den afkobling, du har valgt
- Giv hinanden lov til at koble af og husk, at der er stor forskel på, hvad kvinder og mænd finder afslappende
- Hav forståelse for at afkobling er et grundlæggende behov for alle, og lad være med at have eller give andre dårlig samvittighed, når de foretager livsnødvendig afslapning.

240 kilometers afkobling

Optankning. At løbe til det yderste giver ultraløberen May-Britt Hansen en personlig tilfredshed, energi og overskud, som hun ikke får på nogen anden måde.

240 kilometer fra Birmingham til London langs Gran Union Canal, kun afbrudt af 10-15 minutter i depoterne for at spise, drikke og skifte sko. Tid: 42 timer og ni minutter. Skade: Knæproblemer, som forhåbentlig snart forsvinder.

Sådan ser den perfekte sommerferie ud for 47-årige *May-Britt Hansen*, der arbejder som plejehjemsassistent på Steno Diabetes Center i Gentofte. Hun dyrker ultraløb, det vil sige distancer over 50 kilometer, og er på det danske landshold for 24-timersløbere.

»Nogen spiller golf, andre ligger på stranden. For mig er løb den allerbedste metode til fuldkommen afkobling og opladning,« siger May-Britt Hansen.

Alt starter småt

For fem år siden var motion en by i Rusland for May-Britt. Som alenemor til to var der ikke tid til overs til den slags alenetid. Det var først, da en nær, jævnaldrende veninde var døende af kræft, at May-Britt mærkede behovet for noget, der kunne give hende et pusterum i omsorgen.

»Jeg begyndte at løbe for at få luft og tænke, men også for at forebygge, at jeg selv fik kræft,« siger hun.

»I starten kunne jeg sammenlagt løbe en kilometer, så var jeg helt færdig. Men efter 12 uger var jeg oppe på fem kilometer uden pause.«

Velvære. »Den velvære, det giver mig at løbe, får jeg ikke på andre måder,« siger ultraløberen May-Britt Hansen.

Af **Marianne Schjøtt Rohweder**
Foto: **Mikkel Østergaard**

Og May-Britt blev ved med at løbe, længere og længere, og de efterfølgende halvandet år løb hun et par gange om ugen. Hun mødte maraton- og ultraløbere og begyndte selv at træne længere distancer.

»Da jeg havde deltaget i mit første maraton, var jeg solgt,« siger hun.

Klarhed og overblik

For May-Britt giver løbet hende overskud på mange forskellige konti. Hun nyder at sætte sig helt personlige mål og nå dem, og hun bruger løb som en effektiv problemløser.

»Når jeg har tumlet med noget på arbejdet, kan en løbetur få tankerne til at falde til ro.« May-Britts løbesko bringer hende rundt i verden, og hun nyder at opleve fremmede lande helt langsomt.

»Ind imellem løber jeg alene gennem den smukkeste natur, andre gange følges jeg med andre løbere. I England blev vi akkompagneret af folk på flodbådene, der vinkede og råbte: 'Good luck'. Det er fantastisk.« ■

rohwerder@marianne.dk

Se May-Britts rekorder og følg hende på løbebloggen: www.ultra3460.blogspot.com

Stille sommer

Af **Marianne Schjøtt Rohweder**
Foto: **Mikkel Østergaard**

Fordybelse. På det buddhistiske meditationscenter Vipassana i Sverige lægger handicaphjælper Ina Sander Nielsen alt forstyrrende væk og tanker op til hverdagen.

Nuet. »Jeg kobler af hver dag. Bare fem minutter, hvor jeg trækker vejret og er til stede her og nu, giver mig en indre fred, som jeg kan tage med mig i hverdagen,« siger handicap-hjælper Ina Sander Nielsen.

I en travl hverdag kan det være en udfordring at finde åndehuller, hvor tankerne uforstyrret kan falde til ro, og hvor vi kan være helt til stede i nuet.

37-årige *Ina Sander Nielsen*, der er uddannet formgiver og designer og arbejder som handicap-hjælper i Roskilde, har, siden hun var helt ung, benyttet sig af meditation til at skabe denne indre ro.

For to år siden brugte hun for første gang 10 dage af sin sommerferie på at dykke ind i sig selv på fuld tid i Vipassana-retreatet i Sverige, og til sommer skal hun af sted igen.

»Her lærer jeg at træde et skridt tilbage, så jeg ikke lader mig hvirvle ind i det virvar, der er omkring alle mennesker i et moderne samfund,« siger hun.

Mod til stilhed

Forud for det første ophold på centeret i Sverige var Ina en smule nervøs. Udsigten til ti dage uden samtale, nogen former for stimulanser og kun med den absolut nødvendige mad og drikke til rådighed, var temmelig udfordrende.

»Men jeg havde brug for at

koble af, fordi jeg på det tidspunkt var ret stresset og var blevet anbefalet Vipassana-retreat,« siger hun.

»Da dagen oprandt, var jeg noget nervøs for, om et B-menneske som jeg kunne stå op klokken fem, undvære mine cigaretter, kaffen, Rittersporten med marcipan – og ja, om jeg kunne holde al den stilhed ud.«

Bekymringerne forduftede

Det viste sig dog, at det ikke var noget problem for Ina at stå op med fuglene, meditere 8-10 timer, kun afbrudt af sparsomme måltider og afgrænsede gåture på to gange en halv time med nedslagent blik.

»Selvfølgelig var det grænseoverskridende, men også overraskende let at overgive sig til stilheden, vejrtrækningen og tankerne, der defilerer forbi,« siger hun.

»Jeg vendte hjem med en ny energi og en indsigt i mig selv, som betyder, at jeg er blevet meget bedre til at adskille mig selv fra de konflikter, problemer og bekymringer, der er i alle menneskers liv – også på arbejdspladsen. Jeg er ikke i tvivl, om at det er stressforebyggende at lære at trække vejret rigtigt og hvile i nuet. For mig er det i hvert fald den helt rigtige måde at lade op på.« ■

rohveder@marianne.dk

Et ophold på Vipassana er gratis, finansieret af private donationer. Læs mere om filosofien og teknikken på www.vipassana.com

Livserfaring. »Jeg har haft et omtumlet og rodløst liv og kender selv til had,« siger Lone Madsen.

Mord på hjernen

Bloddrypende. Når rengøringsassistent Lone Madsen virkelig skal koble af, sætter hun sig ved computeren og slår folk ihjel.

I syv timer har det drejet sig om sæbe, kost og spand på plejehjemmet Pyrus Allé i Kastrup. Nu skal der slappes af og kobles fra. Og hvad er mere afstressende end et par bestialske mord?

Bevæbnet med kaffe og cigaretter går rengøringsassistent *Lone Madsen* ind i sit lille kontor på førstesalen i sit rækkehus. Tænder computeren, får ild på cigaretten og glemmer alt om hverdagens slid ved at beskrive de mest udspekulerede grusomheder.

»Min mand og jeg har hver sin måde at slappe af på. Når han ser fodbold – og det gør han heldigvis tit – så slår jeg folk ihjel,« griner Lone Madsen.

For kort tid siden kom det første resultat af hendes morderiske fantasi, kriminalromanen *Satans Rede*. Nu er hun i fuld gang med research til sin næste bog.

Nekrofil, kannibal og samler

Myrderierne holder ikke pause i ferierne. De første to uger af sommerferien skal Lone Madsen ganske vist være hjemme og hjælpe sin mand med at reparere husets tag. Men om aftenen skal der skrives.

Og når hun i slutningen af september tager i sommerhus i Calpe i Spanien, har hun blok og blyant med.

»Det er mit uundværlige værktøj. Det har jeg med alle vegne for at kunne notere, når jeg får en idé,« siger hun.

Idéerne kan nemlig komme mange steder fra. For eksempel var det et tv-program om seriemordere, der satte Lone Madsen i gang med *Satans Rede*, som tager udgangspunkt i virkelighedens seriemorder Christopher Wilder – også kendt under navnet *The Beauty Killer*.

Og hendes næste bog handler om en anden af denne verdens monstre, seriemorderen Jeffrey Dahmer, som tog livet af 17 mænd og derudover kunne skrive både alkoholiker, nekrofil, kannibal og samler på sit visitkort.

Virkeligheden er barsk

Det hænder, at Lone Madsen må lade morderne passe sig selv en uges tid. Når hun pludselig har fået nok og trænger til et pusterum. Men for det meste er hun i daglig kontakt med dem og deres gerninger.

»Mange tænker 'Nej, det kan man da ikke skrive' – men sådan har jeg det ikke,« siger hun.

»Når jeg har forsøgt at sætte mig ind i morderens tankegang, har jeg mærket, at jeg også kender til had i mit eget liv. Så jeg skriver det hele ud – hvor barskt det end måtte være. Virkeligheden er jo rå og barsk.«

Har man læst *Satans Rede* må man give hende ret. Selvom der selvfølgelig også findes en anden facet af virkeligheden. Den får Lone Madsen afløb for, når hun skriver digte eller indvier computeren i huskatten Mozarts lange liv. ■

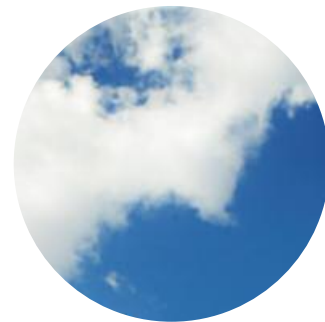
jehr@foa.dk

Lone Madsen: Satans Rede. Skriveforlaget. Kan købes hos boghandleren eller på www.saxo.com til 142 kroner.

Af **Jette Rantorp**
Foto: **Mikkel Østergaard**

Øjet på bolden

Halvleg. Når bolden triller hen over grønsværen, forsvinder alle hverdagens problemer som duggen fra græsset, og sektorformand Steen Andersen holder fri fra forhandlinger og nedskæringer.

Af **Marianne Schjøtt Rohweder**
Foto: **Mikkel Østergaard**

Sejr. »En god fodboldkamp, hvor dem jeg holder med, vinder, gør mig til en glad og afslappet mand,« siger Steen Andersen.

Som dedikeret fan af Manchester United, FCK og Hundedsted Idrætsklub, følger *Steen Andersen* helst sine hold live. »For øjet kan opfange meget mere end et begrænsende tv-kamera,« som han siger. Denne sommer drager han sammen med kæreste og det danske fodboldlandshold til Sydafrika for at kæmpe om VM-guldet.

47-årige Steen Andersen er ansat som serviceassistent på Hillerød Hospital, men beskæftiger sig på fuld tid med fagligt arbejde, både som sektorformand i FOA Nordsjælland og som fællestillidsrepræsentant på Hillerød Hospital. Og ikke mindst i disse år, hvor afdelingernes budgetter ét efter ét kastes op i luften for at lande tørbarberet på Steens bord, er det vigtigt for ham at koble fuldstændigt af, når han har fri.

»Jeg har simpelthen brug for et pusterum, hvor alle tanker skubbes ud af hovedet, og der kun er en eneste ting, der betyder noget: at 'vi' scorer mål.«

Noget der triller

Udover at være passioneret fodboldfan spiller Steen selv håndbold og bruger mange fridage i løbet af året på landevejen på vej til kamp.

»Det er selvfølgelig altid vigtigt at vinde, men det er også kammeratskabet, der er i højsædet,« siger han.

»Fodbolden, til gengæld, er ægte lidenskab. Jeg er i England så ofte, det er muligt for at følge Manchester Uniteds kampe. Og når bolden ruller, sætter jeg al stressen derhjemme på standby. Så er der kun stemningen på banen, taktikken og adrenalinene, der pumper i kroppen. Det er skønt.«

Når mænd bliver drenge

En bold, en flok voksne mænd på græsset og en hel masse flere, der lever med på tribunen, mens de jubler og synger slagsange. Det virker måske ikke så afslappende. Men det er det, forsikrer Steen.

»Fodbold gør mænd til drenge, der slipper hverdagen for en tid for at følge og leve med i spillet,« siger Steen.

»Og når jeg bruger ferier og weekender på at rejse ud og se fodbold, er det en god investering, fordi jeg vender hjem med ny strøm på batterierne. Uden denne pause ville jeg helt sikkert gå sukkerkold, og så ville jeg nok ikke kunne stå distancen i det daglige arbejde.« ■

rohwerder@marianne.dk

Ligelønsloven må ændres

En af tillægsgevinsterne af strejkerne ved overenskomstforhandlingerne i 2008 blev nedsættelse af en lønkommission på det offentlige arbejdsmarked. Det blev ikke, som FOA ønskede, en egentlig ligelønskommission, men ligeløn blev alligevel en vigtig del af den arbejdsopgave, som kommissionen fik.

Nu har kommissionen afsluttet arbejdet og har afleveret sin rapport til overenskomstparterne på det offentlige område. Rapporten er på mange, mange sider og indeholder megen teknik og på nogle områder nok også med lidt indforståede konklusioner.

Alligevel er retningen klar og tydelig: De kønsbestemte forskelle ved samme arbejde under samme overenskomst er begrænsede. Eller sagt på en anden måde, så har den del af, Ligelønsloven, der forbyder forskellig løn for lige arbejde, virket. Egentlig er det en ikke-nyhed i den forstand, at ligelønsdebatten i dag 34 år efter Ligelønslovens vedtagelse i langt højere grad handler om det, der i loven hedder arbejde, der tillægges samme værdi. Og her er der to klare budskaber.

Det første er, at arbejde med omsorg og mennesker aflønnes markant lavere end arbejde med maskiner og teknik, og at omsorgsarbejdet er kvindedomineret, mens det tekniske arbejde er mandedomineret. Det er præcist det budskab, som FOAs medlemmer afleverede til arbejdsgivere og offentlighed, da vi gik i strejke på blandt andet kravet om 'mandeløn til kvindefag'. Det andet er, at kommissionen ikke har følt sig i stand til at lave egentlige analyser af arbejde af samme værdi.

Begge budskaber er uhyre vigtige. Det første bekræfter, at grundlaget for strejkerne i 2008 var til stede: Mandeløn og kvindeløn er to forskellige størrelser, når det handler om fag og ikke om individer. Og det bekræfter, at der fortsat er grund til at kæmpe for 'mandeløn til kvindefag'. Og lønforskellen handler ikke om småpenge.

Det andet bekræfter, at Ligelønsloven i dag er utilstrækkelig. Den indeholder ikke de nødvendige redskaber til at gå rettens vej med kønsbestemt uligeløn mellem fag. Begge dele skal der gøres noget ved.

FOAs bud er, at der skal gøres en langsigtet indsats på fire fronter: Overenskomstparterne skal sætte fokus på uligelønnen ved både den kommende og de efterfølgende overenskomstfornyelser. Folketinget skal skaffe ekstra penge for at rette op på de skævheder, som ikke er skabt af kvindefagene, men derimod skyldes en samfundsudvikling, hvor pasning, pleje og omsorg ikke blev værdsat efter fortjeneste. Ligelønsloven skal revideres, så vi får redskaber til at føre sager om arbejder, der tillægges samme værdig mellem fag i den offentlige sektor og på tværs af det offentlige og det private arbejdsmarked. Og endelig så skal de klassiske mandefag vedkende sig et ansvar for at gøre op med uretfærdige kønsbestemte lønforskelle og dermed på ægte spejdersvis aflægge ed på ikke at lægge blokeringer i vejen for, at vi for alvor tager fat på afskaffelse af uligelønnen.

Inden af delene kommer af sig selv. Det kræver det fælles fodslag mellem kvindefagene, som det ikke lykkes at skabe i 2008. Det kræver politisk vilje blandt politikerne, og det kræver, at mandefagene ikke blot kører friløb. Men det kan lade sig gøre, og det skal lade sig gøre. ■

Dennis Kristensen

Dennis Kristensen, forbundsformand

Dennis blogger på www.facebook.com

»Det kræver det fælles fodslag mellem kvindefagene, som det ikke lykkedes at skabe i 2008. Det kræver politisk vilje blandt politikerne, og det kræver, at mandefagene ikke blot kører friløb.«

Dialog med
formanden på:
www.foa.dk/debat

Den gamle grå. Einar Skipper viser børnene, hvordan den grå Ferguson skal startes. »Her giver man gas, og her skifter man gear,« forklarer den gamle landmand.

Spirende venskaber

Børnene fra Børnehuset Ullits er inviteret på havearbejde på Plejecentret Højgaarden i Farsø, og børnene og de gamle finder hurtigt sammen. Mange ældre er gamle landboere, og de nyder at få jord under neglene og et arbejdsredskab i hånden. Børn og gamle planter porrer og sommerblomster, og pauserne bruges til en gyngetur i hængekøjen. »Det er no' vakker knejter,« lyder det fra de ældre, mens de forklarer børnene om brugen af gamle landbrugsredskaber eller byder på en tur i rollatoren. »Vi kommer igen!« råber børnene, da de vinker farvel. »Ja, ellers kommer vi ud til jer,« svarer de på Højgaarden.

Af **Anni Heiberg**
Foto: **Jens Hasse**

Liv i haven. Højgaardens Plejecenter vil gerne have mere liv i haven. Nu har medarbejderne indrettet den med gamle danske stauder og ditto landbrugsredskaber. Haven er blevet et udflugtsmål for flere børn, til stor glæde for de ældre.

Klatkager. Børnene kalder dem pandekager, men det er gode gammeldags klatkager med ris i. Højgaardens personale har lavet dej til 75, men de må lave en ekstra portion, for menuen faldt i god jord hos børnene.

Dyt-dyt. »Af banen.
Her kommer vi!«
Agnes Binderup
giver Magnus en
tur i rollatoren.

Lugning. Ejnar
Skipper er meget
omhyggelig med at
passe Højgaardens
petanquebane,
og i dag har han
fået sig en ivrig
lille hjælper i
Jørn Christian.

Vanding. Magnus
og Agnes Binderup
hjælper hinanden
med at vande planter,
mens Signe ser til.

Anerkendelse

Forklaring. Anerkendelse er et ofte brugt begreb i moderne pædagogik. Men hvordan skal det egentlig forstås?

Af **Anna Pia Holmgaard**

Illustration: **Lillian Brøgger**

Enhver, der har fulgt med i medierne, hørt en pædagog holde oplæg i daginstitutionen eller læst en af de utallige bøger om familie og forældreskab, kender ordet *anerkendelse*.

Et ord, der betegner et pædagogisk redskab, der brugt på den rigtige måde kan lægge grunden til selvværd og sund udvikling hos børn – og på sigt skabe stærke, rolige, ansvarlige voksne.

Så langt, så godt. Men hvordan?

Den norske sociolog og pædagog *Berit Bæ* har beskrevet en række tegn på anerkendende adfærd hos den voksne (her tænkt som pædagogen, men det kan jo lige så godt være mor og far derhjemme). Tre af de mest centrale er:

Forståelse. At den voksne forsøger at sætte sig ind i barnets meninger og handlinger ved at være aktivt lyttende og åben.

Bekræftelse. Den måde, hvorpå vi fortæller barnet, at vi har forstået det. Det er ikke det samme som ros – hvilket mange tager fejl af. Ros indeholder en voksen vurdering af barnets adfærd. Anerkendelse går på barnets oplevelse.

Åbenhed. At man som voksen er åben over for andre måder at tænke og handle på. Det betyder, at man må forsøge at slippe kontrollen – og det er jo som bekendt en svær disciplin for voksne.

Krævende, javel. Personligt udfordrende, absolut. Og måske en af grundene til, at adskillige moderne bøger om opdragelse og pædagogik hopper over, hvor gærdet er lidt lavere.

Psykolog Dan Svarre udgav for eksempel sidste år bogen *Glade børn med højt selvværd*. En bog, der råder forældre og pædagoger til at droppe rosen og i stedet anerkende oplevelsen. Det skulle ifølge forfatteren give selvværd og indre accept til både de voksne og barnet.

Men problemet i Dan Svarres bog, der solgte godt, er det bastante forbud mod ros. Man må helt grundlæggende ikke rose – det vil sige vurdere tegningen, mudderkagen, den første cykeltur og så videre. For det vil ifølge forfatteren ganske vist give barnet selvtilid, men på bekostning af den altafgørende følelse af selvværd.

I Dan Svarres brug af ordet anerkendelse mangler således autenticitet – at man er ærlig, ægte og nærværende. Hans holdning er, at man som voksen skal holde sig helt udenfor, være neutral.

Da man nu skal acceptere barnet, som det er, bliver den 'rigtige' voksenreaktion så: 'Det ser spændende ud og lyder interessant, fortæl mere om det'? Oversat: Jeg lytter, men jeg er ligeglad ...

Et eksempel fra Svarres omfattende foredragsturné går på to drenges tegninger. Den ene er meget flot og detaljeret – den anden mere rodet og ikke 'flot' i klassisk forstand. Så for ikke at havne i den knibe at sige, 'hvor er den flot' til den ene dreng, når man ikke kan sige

- nu også med ros

det samme til den anden, så undlader man fuldkommen at sige sin mening.

Omsat til småbørnspædagogik bliver den metode endnu mere umulig: 'Nå, lille Peter, du har klippet håret af din lillesøster, spredt skraldespanden ud på gulvet, dyppet katten i sæbevandet. Det ser spændende ud, fortæl mere om det!'

Nej, vel? Uden at brøle 'neeeeej!' ind i hovedet på barnet må man nok sætte en grænse.

Uden grænser, ingen opmærksomhed – og intet nærvær.

Anerkendelse *kan* ikke foregå uden autenticitet. Hvis man ikke magter at rumme det, barnet, den unge, partneren siger og gør – og *samtidig* stå ved sin egen holdning, så er anerkendelsen hul. Så mister metoden værdi som et redskab til at opnå en kærlig, ligeværdig og først og fremmest ærlig relation.

Psykolog og psykoanalytiker Finn Korsaa har fat i den anden ende af anerkendelsesbegrebet. For mens han opfordrer til, at den voksne er autentisk i sine handlinger, glemmer han alt om indlevelse og åbenhed. Korsaa beskæftiger sig blandt andet med terapi og genudgiver i år bogen *Parforhold og børneopdragelse*. En af hans kæpheste er, at børn skal ud af dobbeltsengen. Det skal de, fordi dobbeltsengen er et voksenrum, og fordi der skal være afstand mellem voksne og børn.

Det kan Korsaa jo mene, som han vil, og han argumenterer da også dygtigt for sine teser: At erotikken dør, ægteskaber går i stykker, og de små børn bliver forstyrrede af de seksuelle toner, der er i sådan en dobbeltseng.

Men hvis man tilstræber en ligeværdig og anerkendende voksen-

»Nå, lille Peter, du har klippet håret af lillesøster ... Det ser spændende ud, fortæl mere om det!«

ANNA PIA HOLMGAARD

barn-relation, er de holdninger i hvert fald helt godnat:

Barnet kommer ind om natten, er mørkeræd. Forældrene hører, hvad barnet siger, og hvis de ikke kan få barnet til at vende tilbage til sin egen seng, lader de det sove hos sig. Forkert ifølge Korsaa. For på den måde accepterer forældrene, at der er noget at være bange for.

Hans ord om ligeværd, grænsedragning og autentiske voksne, som står ved, at de vil ha' sex, ikke børn, i dobbeltsengen er ikke rigtig anerkendelse.

For åbenheden, lydhørheden og oplevelsen af et følelsesmæssigt fællesskab mellem de voksne og barnet er ikke til stede. Derfor er her heller ingen anerkendelse – blot den voksnes magt til at definere, hvad barnet skal og ikke skal være bange for.

At ignorere barnets følelser og behov dér midt om natten og bare sige 'Der er ikke noget at være bange for, march' er hverken anerkendende eller fremmende for udviklingen af et højt selvværd.

Anerkendelse er således flere ting. Det er en helhedstækning, der kræver en stadig refleksion, træning og personlig udvikling for barn og voksen. Ikke bare et program, der kan pilles i bidder til let formulerede opdragelsespointer. ■

Anna Pia Holmgaard er journalist.

Lilian Brøgger

Ind i maleriet

Krusedulle-fri. Metode og styring giver små børn succes som malere, siger kunstner med mange års erfaring.

Først og fremmest skal der være ro. Ro og koncentration. For i dag skal der arbejdes med portrætmaleri. Med tryk på *arbejdes*.

»Vil du dele papiret ud, Oskar,« spørger Britta Johanson. Hun er den eneste voksne i rummet og sidder for bordenden.

Det vil Oskar gerne. Seks ark hvidt papir går fra hånd til hånd, indtil alle børn omkring bordet har fået et stykke.

»Prøv at mærke på papiret,« siger Britta Johanson så. »Det har en glat og en nopret side. I må selv bestemme, hvilken side I vil male på.«

Alle vælger den glatte. Med en tuschpen

tegner de en stor rund cirkel, det er hovedet, to øjne, en mund og en hals.

»I må selv bestemme, hvordan munden skal være,« siger Britta.

»Om det skal være en stor mund, der råber, eller en glad mund eller en sur mund. I må også selv bestemme, hvordan håret skal være.

Fingergymnastik

Vi er i børnehaven Hjortespringhuset i Kirke Hyllinge, hvor Britta Johanson er i gang med at undervise de fireårige i maleriets finurligheder.

Hun er selv uddannet på Danmarks Designskole, har i 15 år undervist børn, deres lærere og pædagoger i kreativt arbejde for børn og har skrevet flere bøger om emnet – senest *Mal for sjov – succesbilleder for alle aldre*.

»En af de ting, der gør det til en succes, er, at jeg til en vis grad styrer processen,« siger Britta Johanson.

»I den her alder ville mange bare lave en krusedulle, hvis de fik frit løb. Men jeg tror på, at børn bliver motiverede til at lave noget andet, hvis de først én gang har oplevet at lave et fantastisk billede.«

Hvilken farve? Britta Johansen laver farveprøver, så Sidse, Josefine og Calle kan vælge farver til deres ansigter.

Krøller eller ej. Børnene må selv bestemme, om munden skal være sur eller glad, og hvordan håret skal sidde.

Af **Jette Rantorp**
Foto: **Sonja Iskov**

En tyk. Når baggrunden skal males, skal man bruge en tyk pensel – ellers bliver arbejdet uendeligt.

Tand-smil. »Jeg har malet mig selv, og jeg er glad,« siger Mads. »Ja, det kan man se på tænderne,« siger Britta Johanson.

Derfor arbejder Britta Johanson kun med overskuelige grupper på højst otte børn. Og hun starter altid med en omgang fingergymnastik.

»Så kan jeg se, om der er børn, som er ukoncentrerede eller motorisk usikre, og som skal have særlig støtte.«

Det er okay at rose

Nu skal ansigterne males. Børnene vælger selv en farve – og gør sig umage for ikke at male ind i øjne og tænder.

Bagefter skal der males rundt om hove-

det. Og Britta Johanson er igen på banen.

»Jeg vælger farven til baggrunden, så den bliver smuk. Hvis ansigtet er rødt, vælger jeg for eksempel ikke en grøn, for så vil det let løbe sammen i en brun.«

»Bare brug masser af maling,« opfordrer hun og sørger for, at alle har en stor pensel, så det kan blive til noget. »I har tegnet med voksstusser, så I kan godt male over stregerne. Og det bliver så smukt.«

Da portrætterne er færdige, bliver de lagt på række, og Britta Johanson spørger:

»Hvem har du malet, og er det en sur eller glad person?«

»Jeg har malet min mor, og hun er glad,« siger en. En anden har malet sin far, sin lillebror eller storesøster, som alle er sure. Og et par stykker har malet sig selv – glade.

»Flot arbejde! Smukt arbejde!« lyder det fra Britta Johanson – som bagefter tilføjer: »Jeg har været i tvivl om det der med at rose. Men hvis rosen går på børnenes kompetencer, må man godt. Så ved de, at de er på rette vej.« ■

jehr@foa.dk

Vi er mere værd

OK-startskud. 1.200 FOA-tillidsfolk lagde op til næste års overenskomstforhandlinger med sang, fest, massage – og seriøse diskussioner.

Af **Jette Rantorp**
Foto: **Nana Reimers**

»Vi er mere værd« stod der på de små røde badges, der lå på bordene i FOAs Aktivist Camp i Carlsbergbyen i Valby.

Men det tog vejrguderne ikke hensyn til. Himlen var dækket af mørke skyer, og det regnede i ét væk, mens 1.200 tillidsfolk fra hele landet slog sig ned omkring 140 runde borde i TAP1 – og tog det første skridt mod næste års overenskomstforhandlinger.

Det skete med en skønsom blanding af sjov og alvor:

Der blev lavet plakater om erfaringerne fra OK-2008. Sunget med på en aktivistsang, forfattet til lejligheden, i boksen *FOA All Stars*. Holdt rettergang for at placere ansvaret for kvindernes uligeløn. Målt kolesterol. Slappet af i massagestole. Og talte frit fra leveren i *Talkboxen* »Sig din mening – højt og fagligt«.

Der blev grinet og hygget. Tænkt tanker og diskuteret.

Og så blev der formuleret krav til over-

enskomstforhandlingerne i 2011. For de 1.200 tillidsfolk havde ikke overset de røde badges: Vi er mere værd.

Krav om god alderdom

Mere i løn var et centralt krav hos de fleste. Det samme var kravet om ligeløn til kvinder og mænd med lige mange års uddannelse, lige mange års anciennitet og lige lang arbejdstid.

Men FOAs tillidsfolk vil også have anstændige forhold, når de bliver ældre. Mange ønskede at bevare den seniorord-

Festligt. Selvom overenskomstforhandlinger er en alvorlig sag, kan det godt være sjovt at formulere kravene.

ning, som blev aftalt ved de seneste trepartsforhandlinger, men som skal genforhandles næste år.

Ordningen giver i øjeblikket to ekstra feriedage til de 58-årige, tre dage til de 59-årige og fire dage til 60-årige. Den vil man beholde – og gerne udvide.

Og når arbejdslivet er slut, skal der stadig være råd til smør på brødet. En højere pensionsprocent og – ikke mindst – pension af alle løndele, var kravet.

Godt klædt på

Uddannelse står også højt på ønskelisten –

Røg og regn. Der var rift om FOAs regnbueparaplyer, for al røg måtte indhaleres under deres skygge.

især hos de yngre. Uddannelsen skal selvfølgelig give lønstigning, og alle skal have ret til efteruddannelse.

Og så er der ønsker om flere omsorgsdage, bedre arbejdsmiljø, flere muligheder for at vælge frit inden for pension, løn, frihed og seniordage – og mere medbestemmelse og tryghed i ansættelsen.

Campen varede i to dage. Og selvom det

nok er de færreste, der forventer en gentagelse af ok-succesen i 2008, følte deltagerne sig godt klædt på til næste års forhandlinger, da de rejste hjem. ■

jehr@foa.dk

Du kan se flere billeder fra campen, høre aktivistsangen og indlæggene i talkboxen på <http://www.foa.dk/aktivistfoto>

Visioner. Hvad gik godt ved OK-2008 – og hvordan kan vi bruge erfaringerne derfra? Det spørgsmål skulle tillidsfolkene besvare på plakater.

Suk! Det er svært at skulle prioritere kravene til OK-2011. For hvad er nu vigtigst?

Åååhh. Ind imellem var det dejligt at blive æltet igennem af de massagestole, PenSam havde opstillet i campen.

Anklaget

Skyldig? Er det kvindernes egen skyld, at de ikke har ligeløn? Det skulle en jury på 1.200 tillidsfolk afgøre.

Af **Jette Rantorp**
Foto: **Nana Reimers**

Klokken var 15.30, og regnen stod i tove, da retten blev sat i aktivistcampen i Carlsbergbyen. Nu skulle det afgøres, om det i virkeligheden er kvindernes egen skyld, at de ikke har ligeløn.

Det påstod *Ask Agger*, udviklingskonsulent i Zentropa Workz, som var anklager i sagen. For forsvaret stod journalist *Trine Sick*, som krævede frifindelse. Og i dommersædet sad generalsekretær for Verdensnaturfonden *Gitte Seeberg*.

»Det er kvindernes egen skyld, at lønnen ikke er højere,« indledte Ask Agger.

»De har prioriteret andre ting – for eksempel mere fritid. De har selv valgt at arbejde på lavtlønsområder. Og omsorg for mennesker kræver ikke særlige kvalifikationer.«

Men det måtte forsvareren opponere imod:

»Kvindefagene er det kit, der binder samfundet sammen. Og det er langt vanskeligere at tage sig af børn, ældre og syge

end at tage en svensknøgle op af lommen og skrue den til højre eller venstre.«

To måneders gratis arbejde

Fire vidner blev ført frem. Først seniorforsker fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd *Helle Holt*.

»Der er et løngab mellem kvinder og mænd i sammenlignelige job på 18 procent,« sagde hun.

»Det begrundes blandt andet med, at kvinder er mere syge. Ja, for de har et fysisk nedslidende arbejde, hvor de udsættes for mange bakterier. Så i virkeligheden burde de have risikotillæg!«

Ole Birk Olesen, redaktør på den liberale avis 180grader.dk, var næste vidne.

»Når politikerne køber ind til den offentlige sektor, forventer jeg, at de køber så billigt som muligt og ikke betaler mere i løn end nødvendigt. Der findes ingen retfærdig pris på en banan – og heller ikke på arbejdskraft.«

»Løngabet betyder, at kvinder reelt arbejder gratis fra november og året ud. Hvad ville du sige til at arbejde gratis i to måneder?« spurgte Trine Sick.

»Det gør jeg i syv måneder om året. Det kaldes skat,« lød svaret.

Der er lang vej endnu

FOAs formand, *Dennis Kristensen*, var

både anklaget og vidne i sagen. Og han kunne ikke afvise, at fagbevægelsen har et vist ansvar for den skæve løn mellem kvinder og mænd.

»Det har en historisk begrundelse. Først organiserede man de faglærte, så de ufaglærte – og ingen af dem ville have kvinderne med,« sagde han.

»Men det er et forkvaklet samfundssyn, at kvinder pr. definition skal have mindre i løn end mænd. Det må vi gøre op med.«

Men det bliver svært, forudså sidste vidne, politisk kommentator *Niels Krause-Kjær*:

»Lidt ligesom at afskaffe regnvejrsmandage. For ligeløn er et område, hvor politikernes omkostninger er større end muligheden for gevinst.«

»Mit bedste råd til FOA er: Blive ved med at presse på, men forbered jer på, at der er lang vej endnu.«

Juryens afgørelse

Er kvinderne selv skyld i deres situation? Det skulle en jury på ikke færre end 1.200 FOA-tillidsfolk afgøre. Grønne og røde stemmesedler for henholdsvis uskyldig og skyldig var lagt på deres borde. Og resultatet blev – ikke overraskende:

Uskyldig! ■

jehr@foa.dk

Journalister dømt for brug af skjult kamera

Fælledgården. Københavns Byret dømte journalister for uberettiget at have fotograferet beboere og ansatte med skjult kamera og videregivet optagelserne til Danmarks Radio.

Af **Britta Lundqvist**

Københavns Byret har idømt to journalister, der var tiltalt for brug af skjult kamera på det københavnske plejehjem Fælledgården, to års betinget fængsel. Journalisterne skal også betale godtgørelse for tort til de filmede medarbejdere og til den beboer, der stadig lever.

Det vakte voldsom opsigt, da DRs Magasinet en søndag aften i maj 2006 viste en stærkt kritisk fremstilling af forholdene på Fælledgården. En journalist havde i knap to måneder været ansat som uuddannet hjælper, og i den periode lavede hun optagelser med skjult kamera. I virkeligheden var hun ansat på Bastard Film, som efterfølgende solgte optagelserne til DR. Den anden dømte journalist i sagen er hendes daværende chef.

De scener, der blev vist i tv, skildrede blandt andet beboere i intime situationer som nedre toilette, beboere med sår og ansatte, som talte i en grov tone til beboere.

Krænkende scener

Retten lægger i sin afgørelse vægt på, at optagelserne er sket på ikke frit tilgængeli-

ge steder og uden samtykke fra de filmede. Også videregivelsen til DR er sket uden samtykke fra personerne. DR har efter rettens afgørelse ikke sløret de pågældende personer tilstrækkeligt.

Retten vurderer hver enkelt scene i forhold til, om den er 'uberettiget'. For eksempel er der en scene med en beboer, hvor det i udsendelsen siges, at han har liggisår, og han vises, mens han ligger nøgen i sengen. Retten fastslår, at det er krænkende for beboeren. I udsendelsen er der heller ikke dokumentation for, at det viste sår er et liggisår. Også i de øvrige scener når retten til det resultat, at scenerne er krænkende, at der ikke er tilstrækkelig dokumentation, og at optagelserne er uberettigede.

Eneste undtagelse er en scene, hvor en medarbejder taler i en grov tone til en beboer. Her mener retten, at »tonen over for beboerne ikke lever op til den faglige standard« og »at den udviste adfærd ikke er acceptabel.«

Personlige rettigheder og ytringsfrihed

Retten har foretaget en afvejning af hensynet til privatlivets fred og hensynet til ytringsfriheden hvor udsendelsen var af

»væsentlig samfundsmæssig interesse«.

Retten når frem til, at hensynet til beskyttelse af den enkeltes personlige rettigheder i det konkrete tilfælde oversteg hensynet til ytringsfriheden.

»Dommen viser, at man ikke bare kan gå ind og filme med skjult kamera, og den afgørelse er jeg meget tilfreds med,« siger sosu-hjælper *Tina Jakobsen*, en af de fem medarbejdere, der ufrivilligt medvirkede i Bastard Films optagelser.

Byretten tilkendte medarbejderne og den beboer, der stadig lever, godtgørelse for tort. Til medarbejderne beløb på henholdsvis 5.000, 10.000 og 15.000 kroner – afhængigt af grovheden af den krænkelser, de har været ude for. Beboeren er tilkendt 50.000 kroner.

Dommen er anket til Landsretten, og det udsætter udbetalingen, indtil sagen er behandlet der.

»Status er, at vi nu venter på Landsretten, men ingen kan tage fra os, at vi har vundet i Byretten,« fastslår *Jesper Christensen*, der var afdelingsleder på Fælledgården. ■

brlu@foa.dk

Skjult kamera.

Københavns Byret fandt optagelserne med skjult kamera på Fælledgården krænkelige og uberettigede.

Født 28 dage for sent

Halv dagpengeperiode. Jette Petersen har fødselsdag 28 dage for sent. Det koster hende efter de nye dagpengeregler fem års indtægt fra et seniorjob.

Af **Finn Danielsen**
Foto: **Heidi Lundsgaard**

Udsat. »Vi må nok flytte i noget mindre og regne på, hvordan vi får det til at hænge sammen,« siger Jette Petersen.

Regeringen og Dansk Folkeparti (DF) har besluttet at halvere dagpengeperioden. Det kan Jette Petersen og mange andre arbejdsløse blive hårdt ramt af. Jette beretter stiltfærdigt om, hvordan hun er kommet ind i den lange kø af arbejdssøgende. Men hendes ord får kant, da hun skal beskrive de fremtidsudsigter, den nye lov giver hende.

»Når man har passet sit arbejde i mange år og næsten aldrig haft sygedage, kan man altså godt blive sur, når tæppet bare bliver trukket væk under én. Det havde jeg aldrig troet kunne ske i Danmark.«

Det tæppe, Jette Petersen ikke længere kan få øje på, er den tryghed, hun troede, at dagpengesystemet gav hende. Jette er 52 år og fylder 55 år den 28. juli 2012, den alder, der efter de gamle dagpengeregler berettiger hende til et seniorjob.

Seniorjobbet ville garantere Jette en indtægt, frem til hun som 60-årig kan gå på efterløn. Men med den nye lovgivning risikerer hun at miste sin dagpengeret den 1. juli 2012, og så bortfalder retten til seniorjob også.

»Jeg tænkte, at jeg lige kunne slippe igennem. Jeg fik at vide, at når man bliver 55 år, så er man sikret. Det troede jeg på, og jeg regnede med, at så kunne det vel ikke gå helt galt.«

Huset sættes måske til salg

Men med de nye regler kan det gå rigtig galt for Jette Petersen. Hvis hun ikke kommer i arbejde i løbet af de næste 2 år, skal hun forsørges af sin mand. Ligesom mange andre, der mister deres dagpengeret, kan Jette ikke få kontanthjælp på grund af mandens indtægt.

Det giver ægteparret dybe panderynker. De regner med at miste 7.000 kroner netto om måneden, og det hus, som de har været glade for i 17 år, sættes måske til salg nu.

»Vi får ikke råd til at blive i huset. Derfor er vi allerede nu nødt til at spe-

kulere på, hvad vi skal gøre, så vi ikke skal handle i sidste øjeblik,« siger Jette Petersen.

Hun ser pessimistisk på sine muligheder for at få et job. Hun har søgt massevis af stillinger på mange forskellige ufaglærte områder. Med nogenlunde samme triste resultat: Et brev med afslag, oplysning om at 200 har søgt, og at valget ikke faldt på hende.

»Der er så meget arbejdsløshed nu, at de kan vælge og vrage, og så får de yngste og de bedst uddannede jobbene.«

Syg af stress

Jette Petersen har en kortere uddannelse som buschauffør, og hun har kørt bus i 15 år. Hun fik stress efter nogle stramninger af køreplanerne, og Arbejdsmedicinsk Klinik rådede hende til at søge bort fra chauffør-faget.

Hun sagde op, men kastede sig straks ud i nye jobs, desværre inden hun havde fået stressen helt ud af kroppen. Hun fik blandt andet en gammel drøm om at blive dagplejer opfyldt, men måtte opgive arbejdet og sygemelde sig.

Efter sygemeldingen har hun søgt mange jobs, blandt andet som pædagog-medhjælper, men hun føler ikke, at det 'grå guld' er særlig efterspurgt i daginstitutionerne. Lige nu er hun i gang med grundforløbet til uddannelsen som serviceassistent.

»Det vil jeg rigtig gerne være,« siger Jette Petersen.

Ingen jobs at få

Men de dystre fremtidsudsigter skaber utryghed, går ud over selvværdet og fører indimellem til modløshed.

»Ikke nok med, at man bliver arbejdsløs og sådan pillet lidt ned, man føler ikke, at man er noget værd mere, der er ikke brug for én i samfundet. Og så skal man samtidig have at vide, at man ikke gør noget for at få arbejde.«

Til Pia Kjærsgaard, (DF), der har udtalt,

Dagpengeperiode

Fra den 1. juli 2010 kan arbejdsløse maksimalt få dagpenge i to år. Siden slutningen af 1990'erne har det været muligt at få dagpenge i op til fire år.

Dagpengeperioden har tidligere været oppe på ni år, men i løbet af 1990'erne blev den reduceret, først til syv år, så fem år og til sidst til fire år.

Seniorjob

Arbejdsløse har ret til et seniorjob, hvis de er fyldt 55 år, når de mister deres dagpengeret. Det er dog en betingelse, at den arbejdsløse har ret til efterløn som 60-årig, og seniorjobbet ophører den dag, den arbejdsløse runder de 60 år.

Den arbejdsløse skal søge sin kommune om seniorjobbet, men kommunen har pligt til at oprette det. Fuldtidsforsikrede arbejdsløse har ret til et seniorjob på fuld tid. Lønnen skal svare til overenskomsten på området, men seniorjob betragtes som støttet arbejde, så man kan ikke genoptjene dagpengeretten.

at de arbejdsløse bare må finde noget at rive i, siger Jette Petersen:

»Hun må gerne fortælle mig, hvor der er et job, for jeg kan ikke finde det.«

I hvert fald har Jette oplevet afslag på afslag, og det påvirker hende.

»Jeg bliver ked af det og synes, det ser håbløst ud. Når man ikke engang kan få de jobs, der egentlig ikke kræver noget, ved jeg sørme ikke, hvor man skal få arbejde henne.« ■

fida@foa.dk ►

Dagpengelove bygger på fordomme

Misforhold. I modsætning til den almindelige dansker har regeringen mistillid til de arbejdsløse. Det fører til lovgivning, der både forringer de lediges forhold og fører til mere arbejdsløshed, mener forskere.

Af **Finn Danielsen**

Danskerne har et positivt syn på arbejdsløse. På den måde adskiller vi os fra befolkningen i en række andre lande – og fra regeringen i vores eget land. Sympatien bunder i en tro på, at de arbejdsløse ikke går og danderer den, og at de som regel er arbejdsløse uden egen skyld.

»Stramningerne over for de arbejdsløse er ikke groet i befolkningens have. Der er på ingen måde tale om et folkeligt pres,« siger lektor *Christian Albrekt Larsen* fra Aalborg Universitet.

Han har forsket i, hvordan arbejdsløshed opfattes i samfundet, og hvordan arbejdsløse oplever at ryge ud på arbejdsmarkedets sidelinje.

Ingen livsstilsledige

Forskeren mener, at den mistillid til arbejdsløse, der gennemsyrrer for eksempel beslutningen om at halvere dagpengeperioden, kommer fra en helt anden kant. Nemlig fra de økonomer, der rådgiver regeringen og politikerne.

»Det ligger i moderne økonomers tankegang, at mennesker ikke kan lide at arbejde.«

Det er imidlertid en holdning, som ikke finder klangbund i *Christian Albrekt Larsen*'s egne undersøgelser.

»Vi har gjort, hvad vi kan for at finde de

FOTO: AALBORG UNIVERSITET

Nedtur. »Vi ved, at vi får nogle ledige, der vil trives ringere, i hvert fald dem, der skal på kontanthjælp,« siger lektor *Christian Albrekt Larsen*.

’livsstils-ledige’, men det er utroligt svært. Langt de fleste danskere vil gerne have et job.«

Flere arbejdsløse

Professor *Henning Jørgensen*, også fra Aalborg Universitet, kalder økonomernes teori for »et primitivt menneskesyn uden forbindelse med virkeligheden« og mener, at teorien har ødelæggende konsekvenser for det danske arbejdsmarked. Han afviser regeringens forventning om at få 11.000 arbejdspladser ud af den halverede dagpengeperiode som ’ren ideologi’.

»Resultatet bliver tværtimod negativt. Loven skaber arbejdsløshed, og det kan blive ret voldsomt, hvis en generel følelse af utryghed breder sig.«

Lim i lommen

Henning Jørgensen peger på dårlige erfaringer i Tyskland, hvor dagpengeperioden for fem år siden blev betydeligt forkortet. Både arbejdsløse og tyskere med job frygter nu en social nedtur så meget, at de sparer op i stedet for at købe varer for deres penge. Det har øget arbejdsløsheden i Tyskland.

»Herhjemme vil det betyde, at folk begynder at opføre sig som nordjyder: De får lim i lommen. Det rummer en fare for, at vi får flere arbejdsløse, fordi forbruget falder,« vurderer Henning Jørgensen.

Mere usikkerhed

For danske arbejdsløse er den økonomiske usikkerhed det største problem, og den usikkerhed forstærkes med den halverede dagpengeperiode, fastslår *Christian Albrekt Larsen*. Falder den ledige ud af dagpengesystemet, bliver det hele endnu sværere. Og vejen tilbage til et job kan forekomme uoverskuelig.

»Set med arbejdsgiverøjne er det et dårligere signal at være på kontanthjælp end på dagpenge,« siger *Christian Albrekt Larsen*.

Katastrofe-kurs

Henning Jørgensen er kritisk over for de tilbud, der skal hjælpe ledige tilbage på arbejdsmarkedet. De har udviklet sig til et ’aktiveringscirkus’, som de arbejdsløse sjældent har glæde af.

»Det er organiseret idioti at sætte folk i aktivering bare for at hente tilskud fra staten hjem til kommunekassen. Man skal i stedet pleje arbejdskraften med relevante arbejds- og uddannelses tilbud.«

FOTO: AALBORG UNIVERSITET

Trusler. »En række økonomer mener, at de arbejdsløse skal motiveres som i gamle dage, hvor man frygtede fattighuset,« siger professor *Henning Jørgensen*.

Han mener, at regeringen er på katastrofekurs og forudser store skandaler på arbejdsmarkedet, fordi politikken ikke passer til det, der er behov for lige nu.

»Jeg synes, der er politiske programmeringsfejl af rang.« ■

fida@foa.dk

Stop. Tillidsfolkene på ældreområdet i Aabenraa Kommune vil ikke finde sig i fyringer samtidig med, at arbejdsløse med løntilskud i en lind strøm glider ind på arbejdspladserne.

Sure miner. »Nogle ledere er ret oprørte, de mangler hænder, når vi stopper for ansatte med løntilskud,« siger fællestillidsrepræsentant Marianne Koster.

Tillidsfolk har fået nok af aktiveringscirkus

Af **Finn Danielsen**
Foto: **Lene Esthave**

Marianne Koster har haft nogle turbulente dage. Hun er fællestillidsrepræsentant for pleje- og omsorgsområdet i Aabenraa Kommune og har meddelt kommunen og institutionerne, at tillidsfolkene indtil videre ikke godkender ansættelse af ledige med løntilskud. Det har ikke gjort Marianne populær hverken på direktionsgangene i kommunen eller blandt institutionslederne. Men mange af de medarbejdere, som Marianne repræsenterer, forstår heller ikke beslutningen.

»Nogle ledere er oprørte og deres utilfredshed smitter af på medarbejderne. Derfor tager vi på arbejdspladsbesøg for at forklare os,« siger Marianne Koster.

Ledige dækker faste vagter

Baggrunden for beslutningen er, at Aabenraa Kommune skærer voldsomt ned på ældreområdet. 65-70 fuldtidsstillinger

skal nedlægges ved fyringer og naturlig afgang. Samtidig oplever tillidsfolkene, at arbejdsløse i stort omfang ansættes på området. Mange er ufaglærte, og det faste personale skal bruge en del tid på at oplære dem, fortæller Marianne Koster. Men lederne har især øje for den billige arbejdskraft, mener hun.

»Lederne ser mest på, at der kommer flere hænder, og de ledige går da også en del steder ind og dækker en almindelig vagt.«

Debat på arbejdspladserne

Marianne Koster og de øvrige tillidsfolk vil have dialog med kommunen, lederne og arbejdspladserne om problemerne. For de ser kun ud til at blive værre.

»Tallene viser, at vi får endnu flere med løntilskud. Og vi ved, at vi skal spare 10 millioner over de næste tre år.« Det er den sammenhæng, hun vil gerne have til debat, når hun tager på arbejdspladsbesøg.

»Jeg vil forklare mine kolleger, at faren

er, at vi lige så stille bliver skubbet væk, og der kommer ansatte med løntilskud i stedet. Måske er det dem selv, der en dag skal arbejde for deres dagpenge.«

Ikke merbeskæftigelse

Balladen har allerede haft en vis effekt, mener næstformand i FOA-Sønderjylland Connie Andersen. For eksempel er nogle ekstraordinært ansatte blevet taget ud af weekend-vagter, så nogen har forstået budskabet fra tillidsfolkene.

FOA-afdelingen bakker i et brev til kommunens jobcenter op om tillidsfolkernes beslutning og gør opmærksom på, at kravet om merbeskæftigelse, altså reel udvidelse af bemanningen, skal overholdes.

»Hvis man afskediger 65 personer og ikke nedjusterer opgaverne, så har vi svært ved at se, at der kan være tale om merbeskæftigelse, når der ansættes folk med løntilskud,« siger Connie Andersen. ■

fida@foa.dk

Ny regering – ny politik!

Den 8. juni samledes cirka 80.000 foran Christiansborg og demonstrerede mod VKOs såkaldte genopretningspakke. Budskabet var klart: »Nej til pakken – ja til job og uddannelse!« Demonstrationen var arrangeret af de store forbund, LO og FTF, elevorganisationer, udviklingsorganisationer og en række andre organisationer. Det var en farverig blanding: FOAs velkendte røde hænder, pædagogernes magentarøde T-shirts, HK'ere gav det røde kort til

pakken, fagforeningsfaner vejede og balloner steg til vejs med budskabet om ligeløn. Hvorfor demonstrere mod pakken? Jo, der er tale om væsentlige faglige forringelser. Lars Løkke vil, at alle danskere skal være med til at betale for krisen, blandt andet skal dagpengeperioden halveres og velfærden kraftigt beskæres. Det kommer efter store skattelettelser og bankpakker, hvilket virker selvmodsigende for mange. Pakken kommer samtidig med, at

lande som Grækenland, Frankrig, Spanien og Storbritannien er på randen af et økonomisk kollaps, de har massive underskud på deres offentlige budgetter. Det sætter den offentlige sektor under pres. Derfor har vi mere end nogensinde brug for en stærk fagbevægelse, der magter at arbejde sammen på tværs af landegrænser. Vi har brug for en arbejderbevægelse med visioner.

Og så skal vi have en ny regering med en ny politik. Vi skal ikke spare os fattige sammen med resten af Europa, vi skal arbejde os igennem krisen med nye løsninger på de store problemer, som verden står over for i de kommende årtier. Vi siger nej til pakken og ja til job og uddannelse! ■

Stephen Gent, social- og sundhedshjælper

LEAN og arbejdsmiljøet

LEAN betragtes som et aktivt ledelsesredskab og metode til at få en virksomhed – offentlig såvel som privat – op på dupperne og få reduceret sit 'spild'. Men hvad kan betragtes som spild, og hvad kan ses som et vigtigt socialt aspekt på en arbejdsplads? Samarbejdsevne og udvikling af de sociale kompetencer hos den enkelte medarbejder og mellem de ansatte er supervigtigt for et teams evne til at være produktiv og nyskabende.

LEAN er tit blevet opfattet som et universalmiddel og en redningsplanke for en virksomhed, som er kørt fast i et forældet produktionssystem eller for stramme ledelsesystemer uden nævneværdig medarbejderindflydelse. Det gør LEAN-tankegangen op med og lader i sit udgangspunkt medarbejderne få en mere aktiv placering i tilrettelæggelsen af arbejds gange og processer. Dette ligger fint i forlængelse af nye ledelsesformer med selvstyren-

de team og uddelegering af ansvar og opgaver. Dog stiller det store krav til sammensætningen af medarbejdernes forskellighed og deres fælles kemi for at få et ordentligt samarbejde i stand, når de daglige opgaver skal planlægges og udføres. Men jeg mener, der er en række spørgsmål, vi skal afdække i forbindelse med LEAN:

- Hvordan sikrer vi, at samtlige medarbejdere på en arbejdsplads ikke udsættes for nedslidning eller udbrændthed ved indførelse af LEAN?
- Er vi tilstrækkeligt opmærksomme på konsekvenserne, når der lægges flere arbejdsopgaver sammen, og færre medarbejdere skal udføre flere opgaver på mindre tid?
- Hvordan får vi etableret bæredygtige handleplaner for et ordentligt arbejdsmiljø, når vi taler LEAN?
- Bliver MED-udvalg og tillids- og sikkerhedsrepræsentanter inddraget i tilstrækkelig grad i LEAN-arbejdet eller er de hægtet af?

Dette er blot nogle af de spørgsmål, vi har brug for fyldestgørende svar på, når en virksomhed vil indføre LEAN. ■

Bo Bergstrøm, serviceassistent, tillidsrepræsentant og medlem af Kost- og Servicesektorens bestyrelse

(Forkortet af redaktionen. Hele debatindlægget kan læses på www.foa.dk/fagbladet/ekstra)

Besøg vores hjemmeside og ring og få en snak om dine muligheder for at blive vikar hos det foretrukne vikarbureau inden for sundhedssektoren.

☎ **39 69 10 89**

www.personalegruppen.dk

Skriv til
fag og arbejde
redaktionen@foa.dk
Husk: Et læserbrev må ikke være længere end 300 ord. Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte, når pladshensynet kræver det.

Prinsessen på ærten – det er jo mig

Og ærten? Det er kvalitet i psykiatrien i Det danske Kongerige.

Selv ikke de hundredvis af dyner, som de nyere uddannelser er udformet som, forhindrer mig i at mærke ærten og huske min følelse af, at der blev satset helt forkert, da man i 70'erne ville gøre plejeruddannelsen bedre. Vi sendte vores plejeformand af sted for at sikre os en super god psykiatrisk uddannelse, og hvad kom han hjem med? Sygehjælperen!

Jeg stod, ligesom mange andre fagligt stolte plejere, straks af. Det var jo ikke somatisk sygdomslære og operationsstuer, vi ønskede adgang til. Det var større menneskekundskab, der skulle klæde os på til at arbejde professionelt i såvel behandlings- som socialpsykiatri.

I dag har vi sosu-uddannelsen (som jo i sin tid erstattede plejer-, beskæftigelsesvejleder-, plejhjemsassistent- og sygehjælperuddannelsen), og med den kan man nu uddanne sig videre til fysioterapeut, ergoterapeut, bioanalytiker, jordemoder og sygeplejerske ...

Vældig godt, samtidig med at hjælper- og assistentuddannelserne faktisk er blevet vældig gode.

Men så er det, jeg tænker: Igen er psykiatrien blevet glemt – i en tid, hvor unge med ADHD, selvskadere og spiseforstyrrede overrumpler behandlersystemet, der mangler viden om og forståelse for, hvordan man hjælper disse mennesker.

Og her kommer vi til pointen: Lav en psykiatrisk overbygning på sosu-uddannelsen. Det ville forenkle efteruddannelsesjunglen og, tro mig, skabe et psykiatriteam med stor viden og entusiasme. Tænk, hvis vi igen kunne få faglært personale på de psykiatriske afdelinger i stedet for Securitas-vagter til at skabe ro og orden. Så vil vi måske også blive sparet for at høre på borgmestre og andre politikere, der i afmagt ønsker pillerne og gummicellen i højsædet igen. ■

Prinsessen på ærten alias Birthe Nygaard Rasmussen, overlevende psykiatrisk plejer, uddannet i Risskov i 1974

Svært at bevare arbejdsglæden

Jeg kan ikke lade være med at skrive til jer efter at have læst det dejlige tema om arbejdsglæde i maj-bladet. Det kan være svært nogle gange på vores plejehjem at bevare arbejdsglæden i disse sparetider. Men jeg og mine kollegaer gør alt for, at beboerne får den omsorg, de har brug for. Så er det jo bare ekstra svært, når arbejdspladsen får en pose penge, og vi fra leder får at vide, at hun og tillidsrepræsentanten har gået alle medarbejdere igennem og ud fra kriterier som positiv, initiativrig, fleksibel og lavtlønnet har de valgt 22 medarbejdere ud til at få del i den pose penge. Og vi, der ikke er valgt ud til lidt ekstra, skal bare være glade på vores kollegaers vegne.

Men alle på arbejdspladsen synes jo, at de gør et stort arbejde, er positive, initiativrige, fleksible og måske lavtlønnede. Så jeg spør-

ger: Er det at skabe arbejdsglæde på arbejdspladsen at favorisere 22 kollegaer?

Jeg synes, det er dejligt for mine kollegaer, der er valgt ud til at få lidt ekstra hver måned, men jeg synes, det er så forkert og uretfærdigt fra ledelsens side at gøre det på den måde.

Er det mig, der er helt forkert på den?

Jeg ved, at det er noget, der foregår hvert år, men kunne man ikke fordele de penge på en anden måde? Hvad med to ekstra hænder i et stykke tid? Eller at nogle får, hvis de har gjort noget specielt ved siden af deres daglige arbejde. Det er da til at forstå.

Hvordan foregår det andre steder? ■

Venlig hilsen fra en, der prøver at bevare arbejdsglæden (indsenderens navn er redaktionen bekendt)

Professionelle kurser og uddannelser indenfor sundhed

- Kostvejleder
- Sundhedscoach
- Professionel Massør
- Fitnessinstruktør
- Børn og overvægt
- Løbecoach
- Helbredstjek
- Indre Sundhed ®
- Stresshåndtering

Kom foran de andre

Læs dag, aften eller weekend.

Læs på Frederiksberg,
i Århus eller hjemme.

Læs mere på www.atwork.dk

Bestil gratis kursuskatalog
på telefon 44 48 61 00
eller på brochure@atwork.dk

At Work Skolen
Rathsacksvej 1
1862 Frederiksberg
Tlf. 44 48 61 00
www.atwork.dk

spørg

Har du lyst til at spørge fag og arbejdes ekspertpanel om noget, så skriv til: *fag og arbejde*, Staunings Plads 1-3, 1790 København V. Mrk.: Spørg panelet. **Du kan også maile til:** ries@foa.dk

Hvis du ønsker at være anonym, skal du blot gøre opmærksom på det. Brevkasse-redaktøren skal dog vide, hvem du er.

Hellere ost end hvidt brød?

Jeg læste et eller andet sted, at man hellere måtte ta' sig et stykke ost og lade franskbrødet ligge – kan det virkelig passe? Og kan man overhovedet stole på kostrådene?

Trine Jensen

Svar

Det er ikke alle historier, der dukker op i medierne, der er hold i. Det gælder for eksempel historien om, at mættet fedt ikke giver hjertekarsygdomme, og at det er sundere end hvidt franskbrød. Der kommer hele tiden nye undersøgelser frem, som stiller spørgsmålstejn ved de officielle kostråd, men ikke alle er af en god videnskabelig kvalitet. Forskere fra Fødevarerinstitutionen på DTU har kigget både de omtalte undersøgelser grundigt efter i sømmene, og også andre nye undersøgelser, der vedrører årsager til hjertekarsygdomme, og hvordan de kan forebygges. Deres konklusion er klar: Fakta er, at det stadig er en god ide at spare på fedtet i det hele taget og at skære ned på det mættede fedt fra smør, ost og kød til fordel for mere umættet fedt fra planter og fisk.

Det er også en rigtig god ide at erstatte det hvide brød med fuldkornsprodukter. Begge råd medvirker til at sænke det dårlige kolesterol og forebygge forskellige former for hjertekarsygdomme.

Med andre ord er det de kostråd, vi allerede kender, der fortsat holder. Rådene ligger fast i en periode og tages op til revision, når der er tilstrækkelig dokumentation for det. Typisk sker det, når de nordiske næringsstofanbefalinger er blevet opdateret, hvilket sker cirka hvert 8. år. Her samles al ny viden og vurderes kritisk, om det har en så god kvalitet, at det kan komme med i vurderingsgrundlaget. Rådene afspejler den eksisterende viden om at forebygge de store folkesygdomme som blandt andet hjertesygdomme, diabetes og visse kræftsygdomme samt overvægt.

Gitte Gross

Bliver glemt af kollegerne

Jeg er social- og sundhedsassistent og arbejder som nattevagt i et en-mands social-psykiatrisk behandlingstilbud. Min klient er en multiproblem-klient med stærke adfærdsmæssige forstyrrelser af uadægerende karakter. Jeg oplever som fast nattevagt ofte at blive 'glemt' af de andre og føler, at de ikke regner mig for noget og ikke tænker, at jeg er en ligeværdig kollega. Derfor er jeg blevet tiltagende nedtrykt. Hvad gør jeg?

Den nedtrykte

Svar

Jeg kan godt se, at det er en trist situation, du befinder dig i. Men jeg tror let, at du kan gøre noget. Meget af det, du føler, er netop noget, du føler – og ikke noget du ved. I dit tilfælde ville jeg tale med min leder og fortælle, hvordan du har det og lave aftaler om, hvordan I praktisk kan undgå sådanne situationer – for eksempel i forhold til information og møder. Jeg går ud fra, at I har en voldspolitik med mere.

Hvis du skal blive tilfreds med din funktion, må du også arbejde med dig selv. Det er vigtigt, at du ikke tror, andre bevidst vil glemme dig – det er følelser og tanker, du har. I en travl tid sker det, at man ikke får alle informeret.

Du kan arbejde med det, der handler om dig selv, på to måder:

- Når du tænker, du er 'glemt', så spørg dig selv

om, hvorfor du tolker situationen sådan. Er du usikker, utilfreds eller hvad?

Og kan du gøre noget ved det? Skal du spørge, undersøge eller hvad?

- Tænke, når du har overskud: »Det er en smutter«.

Altså – tal med din leder og arbejd med dig selv.

Held og lykke.

Pia Ryom

Kontingent for efterløner

Jeg er gået på efterløn og har et spørgsmål til kontingentet til FOA. Jeg kan ikke forstå, at jeg bliver trukket 721 kroner hver måned.

Men sådan er det, siger de inde på afdelingen i Viborg. Jeg har lyst at melde mig ud. Er det virkelig rigtigt?

(Spørgerens navn er redaktionen bekendt)

Svar

Jeg kan bekræfte, at kontingentet for efterlønsmedlemmer i FOA Viborg er 721 kroner om måneden.

Mad/sundhed
Gitte Gross,
bromatolog,
centerleder i
Videncenter for
Fødevarer og
Sundhed

**Psykisk
arbejds miljø**
Pia Køhler Ryom,
arbejdspsykolog,
Arbejdsmedicinsk
Klinik i Ålborg

Kontingent
Henning Brok,
personale-
og økonomichef
i FOA

Overenskomst
Sidsel Boertmann
Brüel, konsulent
i FOA

Beløbet er sammensat af 424 kroner til a-kassen, 287 kroner til forbund og afdeling og 10 kroner til gruppelevsforikring.

Fra det tidspunkt, hvor du fik dit efterlønsbevis, har du ikke betalt efterlønsbidrag til a-kassen.

Du skal være opmærksom på, at det samlede kontingent er fradragsberettiget. Hvis regeringens forslag om at begrænse fradragsretten bliver vedtaget, mister du et fradrag på 444 kroner om året med de nuværende kontingentsatser.

Jeg vil foreslå, at du endnu en gang kontakter din afdeling og får en snak om, hvad du har – eller kan få – ud af det faglige medlemskab.

Henning Brok

Afslag på vokselevløv

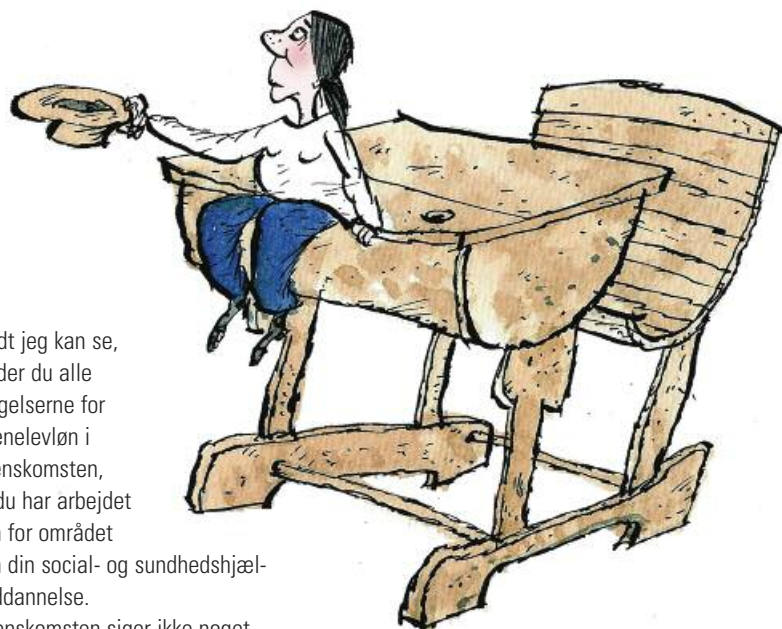
Jeg er 42 år og har tidligere arbejdet som køkkenassistent. For cirka otte år siden fik jeg en arbejds-skade og fik mulighed for at tage social- og sundhedsassistentuddannelsen, hvor jeg modtog revalidering. Efter en barselsorlov var lovgivningen ændret, så jeg ikke kunne fortsætte på revalidering, men kun få almindelig elevløv under resten af uddannelsen. Jeg sprang derfor fra uddannelsen, da jeg ikke havde råd til at gå så meget ned i løn. I 2008 blev jeg optaget på social- og sundhedshjælperuddannelsen og fik vokselevløv under uddannelsen. Men da jeg i 2010 søgte ind på assistentuddannelsen, fik jeg afslag på vokselevløv med den

begrundelse, at jeg tidligere har været optaget på uddannelsen. Kommunen mente derfor ikke, jeg var berettiget til vokselevløv. Jeg har ikke råd til at gennemføre uddannelsen på almindelig elevløv. Kan det virkelig være rigtigt, at man bliver stoppet i at udvikle sine faglige kompetencer på et område, hvor der bliver mangel på faglært arbejdskraft i fremtiden?

Social- og sundhedshjælper Rikke Bækgaard

Svar

Bestemmelsen om vokselevløv kom ind i sosu-overenskomsten i 2008. Den giver ret til en højere løn – trin 11 – når man påbegynder uddannelsen, er mindst 25 år og har mindst 1 års relevant erfaring fra området (elevtid medregnes ikke). Vokselevløv blev indført på baggrund af Trepartsaftalen, hvor staten blandt andet gav vores område en pose penge til at få uddannet mere social- og sundhedspersonale – netop fordi der bliver mangel på faglært arbejdskraft i fremtiden. Kommunerne/regionerne får derfor refunderet en del af udgiften til vokselevløv fra en central pulje, som staten har betalt. Formålet er, at også voksne medarbejdere skal have råd til at gennemføre uddannelsen – derfor får man vokselevløv, der i øjeblikket svarer til cirka 18.000 kroner om måneden. Almindelig elevløv på assistentuddannelsen er godt 10.000 kroner om måneden.

Så vidt jeg kan se, opfylder du alle betingelserne for vokselevløv i overenskomsten, hvis du har arbejdet inden for området inden din social- og sundhedshjælperuddannelse.

Overenskomsten siger ikke noget om, at man ikke kan få vokselevløv, hvis man tidligere har været startet på uddannelsen. Og slet ikke noget om situationen, hvor man tidligere har fået revalidering. FOA har den sidste tid fået en del henvendelser fra medlemmer, der har fået afslag på vokselevløv med denne begrundelse. Vi har protesteret mod det over for Kommunernes Landsforening (KL). Det er KL's opfattelse, at når der i overenskomsten står »påbegynder elevuddannelse«, må eleven ikke tidligere have været optaget på uddannelsen.

Det er FOA's opfattelse, at uddannelsen påbegyndes, når der indgås en ny elevkontrakt, uanset at man måske får merit for at have bestået dele af uddannelsen tidligere. Vi er derfor nødt til at få afklaret, hvad der gælder – hvem af os, der

har ret. Det kommer til at ske ved, at vi anlægger en faglig voldgift, hvor en højesteretsdommer fra Arbejdsretten vil afgøre, hvordan teksten skal tolkes. Det betyder også, at der nok ikke kommer et endeligt svar lige med det første. En faglig voldgift kan godt tage mere end et halvt år at gennemføre.

I mellemtiden vil FOA protestere mod arbejdsgivernes afslag på vokselevløv, når de begrundet det med, at man tidligere har været i gang med uddannelsen. Desværre hjælper det ikke folk i gang nu og her.

Jeg kontakter dig for at få nogle flere oplysninger om din sag, så vi kan bruge den som et af flere eksempler over for KL.

Sidsel Boertmann Brüel

Dagpengere retten skåret ned til to år

Foringelser. Regeringen og Dansk Folkeparti nedsætter dagpengere retten fra 4 til 2 år som led i genopretningspakken.

Dagpengere retten er nedsat fra 4 til 2 år med virkning fra 1. juli i år. Det vil sige en halvering af retten til at modtage dagpenge med videre inden for en periode på 3 år.

Det vedtog Folketinget den 16. juni som led i regeringens og Dansk Folkepartis aftale om den såkaldte genopretningspakke. Til efteråret kommer der yderligere forringelser inden for a-kasseområdet.

Rammer ledige fra den 1. juli

Alle, der bliver ledige for første gang den 1. juli 2010 eller senere, vil få ret til 2 år med dagpenge, dagpenge under aktivering, uddannelsesyndelse eller feriedagpenge inden for en periode på 3 år – svarende til 156 uger. De 2 år svarer til 104 uger og hver uge, hvor du har modtaget en af ovenstående ydelser, tæller med i de 104 uger.

Overgangsregler

Er du blevet ledig før 1. juli, det vil sige, at du har påbegyndt en dagpengeperiode, før loven trådte i kraft, er du i princippet omfattet af de gamle regler, men du kan dog højst modtage ydelser svarende til 2 år efter den 1. juli 2010.

Overgangsreglerne i praksis

Meget simpelt kan man sige, at hvis du før 1. juli 2010 sammenlagt har modtaget ydelser i mere end 2 år/104 uger, vil du uændret have dagpengere frem til det tidspunkt, du oprindeligt havde fået oplyst. Men hvis du før 1. juli har modtaget ydelser i mindre end 2 år/104 uger, vil du efter 1. juli 2010 kun have ret til yderligere 2 år/104 uger.

Hvis du for eksempel er blevet ledig den 1. januar 2010 og har modtaget dagpenge i 26 uger, ville du efter de gamle regler have ret til yderligere $208 - 26 = 182$ uger inden for en periode på 6 år regnet fra den 1. januar 2010.

Efter de nye regler har du derimod kun ret til de 104 uger regnet fra 1. juli 2010, da du højst kan modtage ydelser i 2

år/104 uger, men stadig inden for en periode på 6 år regnet fra den 1. januar 2010.

Rammer de nye regler mig?

Medlemmer, der bliver ramt af denne afkortning af dagpengere retten pr. 1. juli 2010, vil modtage et brev fra a-kassen efter sommerferien. ■

Flere forringelser på vej

I regeringens genopretningspakke, som er aftalt med Dansk Folkeparti, ligger der yderligere forringelser:

1. Der er fremsat lovforslag om skærpelse af beskæftigelseskravet ved generhvervelse af dagpengere retten. Lovforslaget skal til 3. behandling den 2. juli 2010 og kommer til at betyde, at beskæftigelseskravet ved generhvervelse af dagpengere retten fordobles. Du skal præstere mindst et års arbejde (1.924 løntimer), både når du bliver ledig for første gang, og når du skal generhverve dagpengere retten efterfølgende. Denne skærpelse vil få betydning for alle, som har mistet dagpengere retten den 2. juli 2012 eller senere.
2. Beregningen af, hvor meget du kan få i dagpenge (satsen), skal opgøres på basis af de seneste 12 måneder. I dag beregnes din sats af de seneste 3 måneders løn.
3. Nyuddannede (dimittender) mister retten til feriedagpenge. I dag har du som udgangspunkt ret til 15 dage med feriedagpenge.
4. Du kan ikke længere optjene feriedagpenge på baggrund af udbetalt SVU (Statens Voksenuddannelsesstøtte) og VEU-godtgørelse (Voksen- og Efteruddannelsesstøtte) i ferieoptjeningsåret.
5. Endvidere vil der ske en række forringelser på voksen- og efteruddannelsesområdet, der både handler om at nedsætte støtteperioderne og reducere satser med videre.

Vi kender endnu ikke de konkrete lovforslag i forhold til punkt 2-5, da de først vil blive fremsat i Folketingets efterårssamling. Følg med på FOAs A-kasses hjemmeside (www.foa.dk/akasse) og i næste nummer af fagbladet, som udkommer 2. september. ■

3 dage på centrumhotel
**Sommerferie
i Halmstad**

- 3 overnatninger • 3 x morgenbuffet
- 1 x kaffe og kage ved ankomst
- 1 drink i lobbyen mandag
- 1 x 2-retters middag mandag i Fox & Anchor pubben
- 1 x Halmstad City Shoppingkort

3 dages weekend
i efteråret
Kun kr. 1.149,-

Foto: Patrik Leonardsson

First Hotel Mårtenson

First Hotel Mårtenson

First Hotel Mårtenson ligger midt i den svenske kystby Halmstad - herfra kan man gå rundt til det meste, f.eks. seværdigheder, hyggelige fortovscaféer og shoppingmuligheder. Sommeren igennem er der livlig stemning i Halmstad, som ligger ved en af Sveriges største floder Nissan og lige ud til Kattegat. Her finder man en lang strandpromenade, hvor man kan nyde sommerlivet, men gå også på opdagelse i den smukke by, som tilbage i middelalderen var en af vestkystens største og mest betydningsfulde byer. Det bærer Halmstad stadig præg af i form af mange fine gamle bygninger som f.eks. værtshuset "Tre Hjærtan", som er et bindingsværkshus fra 1700-talet. Halmstad Slot fra 1618 har en helt speciel dansk historie, da er bygget efter ordre fra den danske konge Christian IV - og man kan se den gamle byport "Norre Port" fra 1601, som er den eneste ud af fire, der er tilbage. Desuden er her rigtig gode muligheder for at fiske eller spille golf med hele 13 baner i omegnen. Samtidig har I mulighed for at udforske Hallands smukke natur langs skærgårdskysten.

Ankomst: Søndage frem til 15.8. 2010.

Pr. pers. i db.vær.
1.499,-

Møllernes land

Grand Winston Hotel

4 dages miniferie
Kun kr. 1.399,-

Valgfri ankomst
frem til 26.8.2010.

NB: Citytax er ikke inkl. Betales direkte på hotellet.
EUR 2,13 pr. døgn/pr. pers.

6 dage i Rijswijk,
Holland

- 5 overnatninger
- 5 x morgenbuffet
- 3 x 2-retters middag
- 1 velkomstdrink
- Informationspakke bla. med adgang til porcelænmuseum og dagskort til offentlig transport i Haag

Pr. pers. i db.vær.
2.349,-

Grand Winston Hotel ★★★★★

I Rijswijk tæt på havet, som inspirerede Van Gogh til flere af sine populære malerier, ligger The Grand Winston. Et grandios hotel med højmoderne indretning, som ligger 6 km fra den driftige regeringsby Haag og kun 10 km fra en af Hollands bedste badestrande ved Scheveningen.

Charmerende Alsace

Valgfri ankomst
frem til 26.10.2010.

Hotel du Parc

6 dage i Frankrig

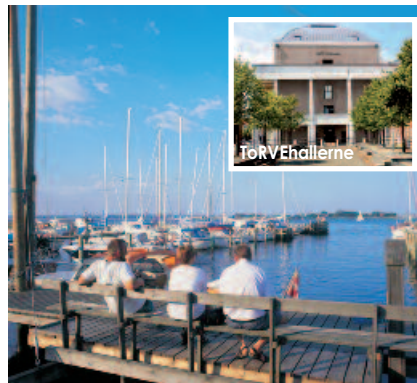
- 5 overnatninger
- 5 x morgenbuffet
- 5 x 3-retters middag/buffet

Pr. pers. i db.vær.
2.149,-

Hotel du Parc

Det hyggelige lille Hotel du Parc ligger i den charmerende kurby Niederbronn-les-Bains i den nordlige del af den grønne bjergkæde Vogeserne. Byen er kendt for sine termiske kilder og har sit eget kurcenter med mulighed for at bestille wellnessbehandlinger - ligesom I finder offentlig swimmingpool og et stort berømt kasino i byen.

Fjordidyl og kulturferie

TorVEhallerne

Valgfri ankomst frem til 20.8. samt fredage i perioden 20.8.-10.12.2010.

3 dage i Vejle

- 2 overnatninger
- 2 x morgenbuffet
- 1 x 3-retters middag

Pr. pers. i db.vær.
1.149,-

Best Western TorVEhallerne ★★★★★

Det 4-stjernede hotel midt i Vejle er en del af Vejles kulturelle centrum: TorVEhallerne. Der er både mulighed for dans til levende musik eller teaterforestillinger. Samtidig breder Vejles gågader sig rundt om med mange specialbutikker og hyggelige spisesteder. Det hele er indrammet af bakkerne og bøgeskovene ned til Vejle Fjord.

Bestil på: www.happydays.nu ...eller ring: **70 20 34 48**

Åbent hverdage kl. 8.00 - 15.30.

GODE BØRNERABATTER – ring og hør!

Enkeltværelse og afbestillingsforsikring kan tilkøbes. Forbehold for udsolgte datoer og trykfejl. Ekspeditionsgebyr kr. 49,-

Husk rejsekode: FOA

Flere fordele
Tips og konkurrencer
www.happydays.nu

LOPLUS-SHOP.DK: NYE VARER I SHOPPEN

Der er kommet nye stærke tilbud i LO Plus Shoppen. Du finder shoppen på www.loplus-shop.dk

MENU LIGHTHOUSE BALL

Levende lys i haven skaber en dejlig stemning året rundt. Den elegante, runde Ball-fakkel er designet af Christian Bjørn, som også har skabt Menus prisbelønnede Lighthouse-serie. Ball-faklen er en genfortolkning af den traditionelle, amerikanske road torch, som her er opdateret til en moderne designfakkel med et lige så stærkt skandinavisk udtryk som Lighthouse.

De vejrbestandige fakler fyldes med lampeolie og kan brænde som små bål ved indgangen og rundt om i haven. Fås i hvid og sort

Vejl. pris 499,95 kr. Din pris 330,00 kr.

Spar
169 kr.

Spar
16%

EVA SOLO ICE TEA MAKER

Med Eva Solo Ice Tea Maker er det nemt at lave sin helt egen iste. Ice Tea Maker består af en glaskaraffel, tefilter i rustfrit stål og drypfri hældekrave med vippelåg. Karafflen er forsynet med en silikonemanchet, så du kan holde på den, selv når indholdet er varmt. Ice Tea Maker passer perfekt til køleskabslågen. Indeholder 1 liter. Alle dele tåler maksinopvaskine. Farver: Sort, Lime og gul

Vejl. pris 399,00 kr. Din pris 335,00 kr.

10%

Nyt Syn – udvalgte butikker

Få 10% rabat ved kontantkøb. Kan ikke kombineres med andre tilbud eller ved køb på abonnement. Gælder kun på optikerevarer hos Nyt Syn. www.loplus.dk/nytsyn

Alka Forsikring

Få 10% rabat på privatforsikringer, når du har en familieforsikring. www.loplus.dk/alka

Skousen

Få 10% rabat på alle skiltepriser, også tilbuds- og udsalgsvarer. www.loplus.dk/skousen

4%

Bygma

Få 4% rabat ved betaling med LO Plus Guld kort. www.loplus.dk/bygma

Falk Lauritsen

Få 4% rabat på alle rejser. Bestil på 70 10 26 88 og oplys du er LO Plus medlem eller bestil og betal på www.falklauritsen.dk med LO Plus Guld kort og få automatisk rabat. www.loplus.dk/falklauritsen

Særpris

BRFkredit

1.000 kr. i rabat, når du optager nyt realkreditlån. www.loplus.dk/brf

Canal Digital

Få 2 måneders abonnement uden beregning ved oprettelse af digital tv-pakke fra Canal Digital. www.loplus.dk/canaldigital

SEAS-NVE

Få el til lav pris, uden abonnement og med energibesparende velkomstgave. NB! Gælder også uden for SEAS-NVE's forsyningsområde. www.loplus.dk/seas-nve

Spar
9%

91 KROER OG HOTELLER I DANMARK

Som medlem af LO Plus får du 9% rabat på kro- og hotelophold, der bestilles via Danske Kroer & Hoteller. Vælg mellem masser af gode tilbud på 91 kroer og hoteller.

F.eks. 2 overnatninger for 2 personer inkl. morgenmad – fra 1.290,- kr. Tilbuddet er gældende indtil 31.12.2010

Ring på og bestil på 76 26 56 51 eller læs mere på www.krohotel.dk/loplus Huske at oplyse du er LO Plus medlem for at få 9% rabat.

Praktiske oplysninger

- 1 Har du mistet dit medlemskort til FOA – og dermed også dit LO Plus rabatkort – kan du genbestille et kort på tlf. 70 10 20 60 eller på www.loplus.dk/genbestilkort.
- 2 Ved at vise dit kort eller oplyse dit kortnummer kan du få rabat og fordele i mere end 1.500 steder i Danmark.
- 3 Tilmeld dig nyhedsbrevet fra LO Plus på www.loplus.dk. Så bliver du løbende opdateret om nye steder, hvor du kan få rabat.
- 4 Læs mere om LO Plus Guld kort på www.loplus-guld kort.dk. Medlems-, rabat- og betalingskort i ét.

WEBER MASTER-TOUCH, 57 CM

Traditionel kuglegrill fra Weber i nyt design. Designet er sort og med lågholder, termometer samt kulbakke.

Vejl. pris 2.095,00 kr. Din pris 1.595,00 kr.

TROLLEY REJSETASKE

Kvalitets trolley med lynlås der kan lynes op og udvide kufferten størrelse. 3 ekstra store lommer og kombinationslås, store hjul samt håndtag i side og top. Fås i sort i str.: 64 x 47 x 27 cm (hxbxd)

Vejl. pris 1129,00 kr.

Din pris 720,00 kr.

Spar
409 kr.

Spar
101 kr.

WEBER STYLE BBQ SÆT

Weber Soft touch BBQ sæt med sort gummi-greb. Sættet består af tang og spadel.

Vejl. pris 299,00 kr. Din pris kr. 198,00 kr.

Satans hemmelige list

»Blod og hjerne bliver ved rygning ophedet og udtørret. Hovedet bliver lavet til en kamin, i hvilken alt geni forgår. Ved nydelsen af øl og vin sammen med tobak, bliver skaden fordoblet. Tobak er Satans hemmelige list, hvormed han ødelægger de bedste hoveder og gør dem sløve. Hvad der ikke lykkedes ham med øl og vin fuldender han med tobak,« skrev *J. Tappius*, professor i medicin, i 1653. ■

Nazistisk antirygningsplakat fra 1941.

Sieg Heil eller tag dig en smøg

Adolf Hitler gik meget op i sundhed, han drak ikke alkohol og var vegetar. Tobak så han på med afsky, og han betragtede rygning som et tegn på, at man var imod ham. På den måde blev rygning et tegn på frihed, protest og antinazisme. Da de allierede tropper delte cigaretter ud ved Europas befrielse, jublede befolkningen af glæde. ■

Af **Nanna Flensberg**, praktikant på bladet i maj

Rygerne. Den hollandske maler *Adrian Brouwer* (1605-1638) skildrede folkelivet, som det udfoldede sig i knejperne, hvor tobakstågerne hang tæt.

Tobak blev udbredt i Europa i 1600-tallet, og blev i begyndelsen anset som en helbredende urt og et vigtigt lægemiddel. I dag er der nok ikke mange, der mener, at tobak har en helbredende effekt, men dengang skulle det have hjulpet effektivt på pest, fedme, tandpine, slim i hovedet og lungeproblemer. ■

»Begge køn snuser, for moden har bredt sig til damerne; de fornemste damer begyndte og nu efterbes de af vaskekonerne.«

JOHAN COHAUSEN, TYSK FORFATTER, 1720

Hubbly Bubbly

Vandpipen har spredt sig til hele verden, og har på den måde fået mange forskellige navne blandt andet hookah, shisha, okka pipe, nargila, dagga pipe, ghalyun og sidst men ikke mindst kendt i Sydafrika som hubbly bubbly. ■

En gave fra himlen

Tobaksplanten hører hjemme i Amerika, og indianerne var derfor de første rygere. De lavede gerne et hylster af tørrede palmeblade og lagde den finskårne tobak indeni. Og det var ikke bare for sjov. Indianerne så på rygning som noget religiøst, og røgens virkning på kroppen blev anset som en guddommelig kraft. ■

Er du Prince eller Blå Kings?

Livsstileksperten *Christine Feldthausen* forklarer, at det mærke cigaretter du ryger afspejler din personlighed. Hvis du ryger Prince, er du en moderne ryger over 50 og har røget i mange år, men ryger du Blå Kings, arbejder du i mediebranchen, bor i storbyen, går tit i byen og er ung og kreativ. Hvilket mærke ryger du? ■

Få et kort, der kan det hele

Det sparer dig penge

Få rabat over 1.500 steder overalt i landet og mærk besparelsen med det samme. Spar penge på både indkøb, de faste udgifter og køb på nettet.

Det giver dig frihed til at handle overalt

Betal med kortet 25 mio. steder i verden og mere end 30.000 steder i Danmark. Og få glæde af op til 52 dages rentefri kredit*.

Det sikrer dig adgang til et trygt arbejdsliv

Kortet er adgangen til din fagforening, der sikrer dig et godt og trygt arbejdsliv.

Det er kun medlemmerne af FOA, der har adgang til de særlig fordele ved LO Plus Guldkortet. Det er nemlig skabt specielt til dig i samarbejde med din fagforening.

LO Plus Guldkort, så får du tre kort i et.

- 1) Du får et medlemskort til din fagforening.
- 2) Du får et rabatkort, der giver dig besparelserne med det samme, når du køber nyt til huset, bilen og rabat på de faste udgifter og de ekstra fornøjelser.
- 3) Du får et MasterCard, der giver dig op til 52 rentefrie dage fx, når du køber dagligvarer eller investerer i større ting. Handler du på nettet, får du også glæde af den udvidede netsikkerhed.

Det koster 0 kr. at få et LO Plus Guldkort og 0 kr. at betale med i danske butikker. Og når måneden er omme, kan Betalingservice sørge for, at din regning bliver betalt.

Bestil dit LO Plus Guldkort allerede i dag - så er det klar til sommerferien.
SMS "LOP" og din e-mail adresse til 1231 eller på www.loplus-guldkort.dk

*Til sammenligning vil et kontokort på 5.000 kr. over 1 år have en årlig nominel rente på 18,4 % og en ÅOP på 18,4 % ved 25 %, 50 % og 100 % udnyttelse af kreditten.

og vi har seks vindere!

Alice Kristensen
Sognegårds Allé 72, 2. th.
2650 Hvidovre

Rita Ølgaard
Tordenskjoldgade 21 A, 3.tv.
8700 Horsens

Rita Mark
Skelagervej 93, 2.tv.
9000 Aalborg

Ellen Andersen
Bakkegårds Alle 7
4140 Borup

Birthe Christensen
Østvungen 42
7660 Bækmarksbro

Lena Elian
Mølløvænget 12
Tullebølle
5953 Tranekær

vinderne kan vælge imellem

1 Sportstrøje med lynlås (S-XXXL)

2 Ur. med urkæde

3 Caps. A: gråt logo – B: rødt logo

4 Sports t-shirt (S-XXL)

5 USB-stik med logo

6 Pung. A: herre – B: dame

7 Paraply. A: regnbue – B: sort

8 Shopper.

9 Jakke – windbreaker sort str.: S-XXXL

Send løsningen

Skriv løsningen (de gule felter) til mix@foa.dk eller send et brev til: Mark Nixon, *fag og arbejde*, Staunings Plads 1-3, 1790 København V. Mærk kuverten »krydsord«.

Husk at skrive hvilken præmie, nummer, bogstav og evt. størrelse, du ønsker dig. God fornøjelse!

Vi skal have løsningen senest den 2. august.

Løsning på opgaven i **fag og arbejde** nr. 6. 2010

Brønderslev

Seniorklubben har arrangeret en 5-dages rejse til Stockholm fra 12.-16. august. Det er en spændende tur med byrundtur, skærgårdssejltur til Drottningholm Slot, heldagstur til Ålandsøerne m.m. Stockholm er nok den smukkeste beliggende by i Nordeuropa. Byen nærmest flyder på vandet. Hurtig tilmelding til bestyrelsen, hvor også oplysning om pris og program kan fås. *Venlig hilsen p.b.v. Ellen Hermansen*

Frederikshavn

Seniorer. Banko – ingen pakke med, den køber vi – 11. august kl. 14. Kaffe 20 kr., banko 20 kr. Sidste tilmelding 4. august. 2-dages udflugt til Silkeborg og Århus 7.-8. september. Program: Afgang fra Abildgård Kirken kl. 7.30, kl. 7.40 fra FOA, kl. 7.50 fra Brugsen Mølleparken og kl. 8.15 fra Shell, Sæby. Evt. pause på Himmerland V. Ankomst Laven ca. 11.15. Kl. 11.30 sejltur til Silkeborg, hvor medbragt frokost kan nydes ombord. Ankomst kl. 13.30 i Silkeborg. Tid på egen hånd i byen inden turen til Himmelbjerget. Ophold for både besøg og kaffepause. Videre gennem Gl. Rye, Østbirk, Ejer Bauehøj (173 m) og Skanderborg til Låsby Kro til middag og indkvartering. 2. dag: Efter morgenmad forlader vi Låsby Kro og kører mod Århus, hvor vi besøger Basar Vest ca. 1 time. Lidt rundt i Århus inden vi kommer til Risskov Psyk. Hospitals museum. Her kan vi spise vores medbragte madpakker og få en rundvisning på ca. 2 timer. Herfra kører vi til Hammel, Frisenborg og evt. kaffepause fra bus.

Laurbjerg, Langå, Ulstrup, Bjerringbro (Grundfos), Vejrum, Foulum, Tjele Gods, Onsild til Simsted Kro for middag kl. 18. Forventet hjemkomst i Sæby kl. 20.30 og Frederikshavn kl. 21. Med i prisen: Madpakker fra Syvsten Kro 1.dag og fra Låsby Kro 2. dag. Middag 2 retter + aftenkaffe m. brød, overnatning i dobbeltværelse, morgenmad, 2 retters middag på Simsted Kro samt kaffe fra bus 2 gange. Sejllads på Silkeborg Søerne, entré og rundvisning i Risskov samt kørsel i moderne langtursbus.

Holstebro

Pædagogisk Sektor. Kom og få en god aften sammen med Lola Jensen 31. august kl. 19-21 i afdelingens lokaler, Magnus Kjærs gade 6-8, Holstebro. Lola Jensen vil holde oplæg om: Nutidens børn – Hvor er de på vej hen? Hvad er det for en udvikling, der ligger til grund for ændringer i børn og unges værdisætning eller mangel herpå? Karakteristik af familien Danmark i dag. Der lægges i disse år et større og større ansvar for børn og unges opdragelse fra forældrene og over til daginstitutionernes/skolernes personale, hvorfor? Hvad er det for en udvikling, der ligger til grund for det? Styrkelse af børns sociale kompetencer. Styrkelse af egen pædagogisk bevidsthed samt hinandens giver bedre fælles platform og gør personalet stærkere og mere positive i forhold til samvær med børnene samt forældresamarbejdet. Sektoren er vært ved kaffe/te. Tilmelding til afdelingen på 46 97 14 14 eller foa@holstebro.dk senest 15. august.

Horsens

Overenskomstmøder. Indhentning af overenskomstkrav (OK 2011). Møderne afholdes hhv. 23. og 30. august kl. 19 i FOA Horsens lokaler, Claus Cortsens Gade 18-20, Horsens. Det er underordnet, hvilket

møde I deltager i, da kravene samles og indsendes til forbundet, se også www.foa.dk/horsens.dk.

Silkeborg-Skanderborg

Pensionsrådgivning Silkeborg. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være til rådighed for medlemmerne på FOA-kontoret, Dalgasgade 24, Silkeborg, 9. og 23. august kl. 12-14.30. Såfremt du ønsker at tale med vejlederen, kan du træffe aftale om tidspunkt på 46 97 20 20.

Pensionsrådgivning Skanderborg. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være at træffe på vores kontor i Skanderborg 31. august kl. 13-15.30. Såfremt du ønsker en samtale, kan der laves aftale med PenSam på 44 39 33 31.

Skanderborg-kontoret har lukket i perioden fra 8.-12. juli. Al henvendelse skal ske til afdelingen i Silkeborg på 46 97 20 20. Eventuelle besøg uden for åbningstiden efter aftale.

Kurser. Tænd & Sluk 1 for begyndere 13.-14. september – introduktion samt øvelser i Word og søgning på nettet. Tænd & Sluk 2 for øvede 22.-23. september – introduktion samt øvelser i Excel og flere øvelser i Word. Kreativ Layout for meget øvede 25.-26. oktober – PowerPoint, indsættelse af billeder og tekst, øvelser i word, A5-folder, visitkort med multimedie-

a-kassen

Delegeretmøde

FOAs a-kasse holder ordinært delegeretmøde tirsdag den 14. december 2010 kl. 15-18 i HB-salen, Stauings Plads 1-3, 1790 København V.

Forslag til delegeretmødet skal være indsendt senest 60 dage før delegeretmødet via et lokalt valg møde.

Før delegeretmødet holdes der valgmøder i valgkredsene.

Dagsordenen for alle valgmøder er:

- 1) Valg af dirigent
- 2) Forslag som ønskes behandlet
- 3) Valg af delegerede og suppleanter
- 4) Indstilling af HB-medlemmer og HB-suppleanter.

Alle medlemmer af FOAs A-kasse kan møde op til valg møde i den lokale a-kasse. Se på www.foasakasse.dk hvor og hvornår, der er valg møde i din lokale a-kasse.

Vindere i MedlemsPulsen

Hver måned trækker vi lod blandt deltagerne i FOAs medlemspanel, MedlemsPulsen. Hovedpræmien er et weekend-ophold for to på et Comwell-hotel i Danmark.

Har du endnu ikke tilmeldt dig MedlemsPulsen, kan du stadig nå det. Du skal være medlem af FOA – Fag og Arbejde, have en e-mail-adresse og så skal du have tid og lyst til at deltage i 4-8 undersøgelser hvert år.

Du bliver deltager ved at gå ind på www.foa.dk/medlemspulsen og besvare en række spørgsmål. Vinderne i juni var:

Weekend-ophold

Gitte Rylund, Ringvej 11, 4750 Lundby

Gavekort a 250 kroner til Coop

Britta Jacobsen, Ahornvej 7, 9900 Frederikshavn
Birthe Lyngholm Lysgaard, Ørnevej 39, 7430 Ikast
Kurt Allan Rasmussen, Rågevej 1, 8990 Fårup
Trine Rodt, Ramsingsvej 24, 3. th. 2500 Valby
Birgit Friis Lauridsen, Arandalsvej 24, 8200 Århus N

Vinderne får direkte besked.

klip, download billeder fra nettet. Picasa-billedbehandling 3. november – introduktion til det gratis billedbehandlingsprogram Picasa. Alle kurser foregår i FOA Huset, Dalgasgade 24, Silkeborg fra kl. 8-16. Tilmelding på 46 97 20 17.

Datalogikken. Efterårsåbningstider i **Dat@logikken**, torsdage i ulige uger fra kl. 17-20. 19. august tema-aften: Facebook. 2. september almindelig åbning. 16. september temaaften: E-boks. 30. september almindelig åbning. 14. oktober temaaften: Beskyttelse af pc. 28. oktober almindelig åbning. 11. november temaaften: Sikker internethandel. 25. november almindelig åbning. 9. december temaaften: CV/Job-bank.

Det er gratis at benytte datastuen, så bare møde op i Dalgasgade 24, Silkeborg.

Seniorklubben arrangerer rundvisning på Asger Jørn-museet 25. august kl. 13.30 – pris 50 kr. inkl. kaffe. Tilmelding på tlf. 46 97 20 20 senest 8 dage før arrangementet.

Skive

Mors rundt m./museumsbesøg 12. august, afgang Nørreport kl. 13, pris 150 kr., ikke-medlemmer 175 kr., inkl. kaffe og entré. Sidste tilmelding senest 6. august.

Odense

Seniorgruppe Y. Restbetaling til ferieturen til Andalusien er 2. august kl. 10-11, på 3. sal i FOA. Banko 31. august kl. 10 – bestyrelsen køber pakker. Pris for 1 plade 25 kr. og 2 plader 40 kr. Tag madpakken med, drikkevarer kan købes. Der bliver solgt amerikansk lotteri. Kl. 9.30 er der indbetaling til Samsø: Pris for medlemmer 350 kr. og ikke-medlemmer 470 kr. 14. september kl. 6.30 går turen via Vejle til Hov, hvor der sejles til Samsø kl. 9.30. Det varer 1 time. Der kan købes kaffe ombord. I Ballen med udsigt ud over vandet spises en lækker middag. Herefter begynder den store rundtur med mange seværdigheder. Vi sejler fra Sælvig kl. 15.45 og forventer hjemkomst kl. 19.45. 23. september kl. 14-17 er der fællesklubben *De gode gamle dage*, som er gratis, men med tilmelding af hensyn til kaffe og kage. 28. september kl. 10-13 Anne K. fra Otterup viser den nye efterårsmøde-stil – i pausen amerikansk lotteri. Kl. 9.30 er der indbetaling til jubilæum: 170 kr. og Gunnars Optimister: 35 kr. *Hilsen gruppe Y, Inge Egeberg*

Svendborg

Rottefælde Revy 2010. Kom og vær med til sommerens festlige revy. Igen i år har FOA Svendborg købt billetter til årets Rottefælde Revy 5. august kl. 20. Billetter 200 kr. eksklusiv spisning kan købes i afdelingens bogholderi fra 7. juni. Der kan maks. købes 2 billetter pr. medlem. Der er begrænset antal billetter, så

skynd dig. Sidste frist for køb af billetter er 9. juli. *På vegne af kulturpolitisk udvalg Kirsten Dybro Korf, udvalgsformand*

Frederikssund

Seniorklubben. Drabschef fra Københavns Politi Ove Dahl kommer forbi 15. september kl. 13.30 i FOA Huset og fortæller om livet i afdelingen – om dansk politi/Københavns Politi og om drabsefterforskning. Ligeledes berettes om samarbejdet med kriminalteknisk afdeling, retsmedicinere og pressen. Der bliver bagefter tid til at stille spørgsmål. Vinsmagning 13. oktober kl. 13.30 i FOA Huset. Henning Pedersen fra Rødovre holder foredrag om vine fra Sydfrankrig. Vi skal smage på de dejlige 'dråber', og Henning viser ligeledes lysbilleder fra området. Der vil på grund af udgiften til vinene være en deltagerpris på 60 kr. pr. person. Billetter til denne spændende eftermiddag kan købes på de forudgående møder.

Midtjylland

Efterløns møde. Tænder du på at gå på efterløn? Mød op til mødet 15. september og hør om dine muligheder. Tilmeld dig på 4697 19 70 eller via midtsjælland@foa.dk senest 3 dage før.

Valgmøde i a-kassens lokale valgkreds. I henhold til a-kassens vedtægter indkaldes hermed til valgmøde med valg af delegerede og suppleanter for disse, samt indstilling af hovedbestyrelsesmedlemmer og suppleanter for disse. Mødet afholdes 16. september kl. 17 i afdelingens lokaler på Japanvej 2 i Slagelse. Læs mere på www.foa.dk/midtsjaelland.dk.

Tur til Sprogø 25. september. Vi kører fra Korsør Lystbådehavn kl. 10. Frokosten indtages kl. 13 på Sjælland – stedet kendes endnu ikke. Kl. ca. 14.30 går vi samlet til Korsør Museum. Turen forventes afsluttet kl. 16. Prisen er 100 kr. for medlemmer og 200 kr. for ledsager. Tilmelding tidligst 10. juni og senest 3. september 46 97 19 70 eller mail midtsjælland@foa.dk.

Tur til DR-byens produktionsafdeling 9. oktober. Der køres fra Slagelse kl. 9, Sorø Hallen kl. 9.15 og fra stationen i Ringsted kl. 9.30. Forventet hjemkomst i Slagelse på Japanvej kl. 18. Der er en dejlig frokost og en overraskelse om eftermiddagen. Prisen er for medlemmer 200 kr. og for ikke-medlemmer 400 kr. Der er plads til 50 deltagere. Billetter kan købes fra 10. juni på 46 97 19 70 eller via midtsjælland@foa.dk.

Kandis-koncert i Tyskland 10.-12. december. Oplev Kandis og Butterflies på en 3-dages tur i Lindstow. Prisen er på 1.100 kr. for medlemmer og for ledsager 1.585 kr. Tillæg for enkeltværelse 510 kr. Tilmelding og betaling til Gunner Olsen på 50 92 58 72 senest 1. oktober. Der er plads til 44 deltagere og tilmelding vil være efter først til mølle-princippet. Læs mere om

ovenstående på www.foa.dk/midtsjaelland.dk efter 3. juni.

Seniorerne afholder 15. september kl. 14 bankospil. Husk en pakke til en værdi af ca. 25 kr. Vi udsætter 2 kurve i præmie. Hvor intet andet er anført afholdes arrangementerne i lokalene på Japanvej 2 i Slagelse. Der er gratis adgang med ledsager, og der er gratis kaffe med brød samt øl og vand.

Kanel

Kampagnedragt fra
kr 189,-

Angiv kampagnekode "KANEL"

Øvrig info; Se vores hjemmeside
www.kaneltextil.com

Telefon +46 11 53310

Fax +46 70 574 72 21

fag og arbejde

fagbladet for FOA

Sidste frist

for aflevering af stof til afdelinger og klubber

Blad	Sidste frist	Udkommer
sept.	3. aug.	2. sep.
okt.	27. aug.	30. sep.
nov.	30. sep.	4. nov.

Teksten må være redaktionen i hænde på afleveringsdagen SENEST med morgenposten

Staunings Plads 1-3,
 1790 København V.

 Telefon: 46 97 26 26
 Telefax: 46 97 23 00
 www.foa.dk
Kontortid:
 Mandag-torsdag: 8:30-16:00
 Fredag: 8:30-15:00
PenSam
 Jørgen Knudsens Vej 2,
 Postboks 282,
 3520 Farum

 Telefon: 44 39 39 39
 Telefax: 44 39 39 40
 www.pensam.dk
FOA-afdelinger:

Afd. 1:	46 97 11 00
foa1@foa.dk	
Bornholm:	46 97 33 13
bornholm@foa.dk	
Brønderslev:	46 97 10 30
broenderslev@foa.dk	
Esbjerg:	76 10 93 50
esbjerg@foa.dk	
Frederikshavn:	46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk	
Frederikssund:	46 97 12 00
frederikssund@foa.dk	
Guldborgsund:	46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk	
Herning:	46 97 12 60
herning@foa.dk	
Hjørring:	46 97 13 46
hjoerring@foa.dk	
Holbæk:	46 97 14 00
holbaek@foa.dk	
Holstebro:	46 97 14 14
holstebro@foa.dk	
Horsens:	46 97 14 55
horsens@foa.dk	
Kolding:	46 97 15 76
kolding@foa.dk	
KLS:	46 97 15 00
kls@foa.dk	
Køge:	46 97 16 00
koege@foa.dk	

Lillebælt:	46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk	
LfS:	35 44 45 46
lfs@lfs.dk	
Lolland:	46 97 30 00
lolland@foa.dk	
Mariagerfjord:	98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk	
Midtsjælland:	46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk	
Nordsjælland:	46 97 33 90
nordsj@foa.dk	
Nordvestsjælland:	46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk	
Odense:	46 97 18 00
odense@foa.dk	
Randers:	46 97 19 00
randers@foa.dk	
Roskilde:	46 97 19 90
roskilde@foa.dk	
Silkeborg-Skanderborg:	46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk	
Skive:	46 97 20 80
skive@foa.dk	
Social- og Sundhedsafdelingen	
sosu@foa.dk	46 97 22 22
Svendborg:	46 97 27 27
svendborg@foa.dk	
Sydsjælland:	46 97 28 00
sydsj@foa.dk	
Sønderborg:	46 97 34 00
soenderborg@foa.dk	

Sønderjylland:	46 97 35 00
soenderjylland@foa.dk	
Thisted-Morsø:	46 97 29 00
thistedmorsoe@foa.dk	
Trafikfunktionærernes Fagforening:	46 97 28 80
trafik@foa.dk	
Varde:	75 21 01 00
varde@foa.dk	
Vejle:	75 82 52 88
vejle@foa.dk	
Viborg:	46 97 30 30
viborg@foa.dk	
Aalborg:	46 97 31 31
aalborg@foa.dk	
Århus:	89 36 66 66
aarhus@foa.dk	
Lokalkontor i Odder:	86 55 21 40

PMF-afdelinger:	
PMF afd. 1:	46 97 31 01
pmf-afd1@foa.dk	
PMF afd. 4:	43 71 66 90
pmf-afd4@foa.dk	
FOA/PMF Kbh. Syd:	46 97 28 50
kbhsyd@foa.dk	
PMF Fyn:	46 97 13 13
pmffyn@foa.dk	

ANSVARSHAVENDE:
 Gitte Hejberg, chefredaktør
 gith@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 58.
REDAKTIONEN:
 redaktionen@foa.dk
 Finn Olsen, redaktionschef, grafiker
 fino@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 97.
 Rie Schmidt, redaktionssekretær
 ries@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 28.
 Britta Lundqvist, journalist
 brlu@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 20.
 Jette Rantorp, journalist
 jehr@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 68.
 Merete Nielsen, journalist
 men@foa.dk. Tlf.: 46 97 25 25.
 Maj Dahl-Rasmussen, journalist
 mdr@foa.dk. Tlf.: 46 97 25 65.
 Finn Danielsen, journalist
 fida@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 33.
 Gro Ammendrup, journalistpraktikant
 gram@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 19.
 Joe Anderson, grafiker.
 joe001@foa.dk, Tlf.: 46 97 23 22.
 Maja Honoré, grafiker.
 maja001@foa.dk, Tlf.: 46 97 22 57.
FORSIDEILLUSTRATION:

Niels Åge Skovbo

 Medlem af Dansk Fagpresse
 Tilsluttet Fagpressens Mediekontrol

OPLAG: 205.565/6. årgang
TRYK: Color Print A/S
ISSN: 1901-0214
REDAKTIONEN SLUTTET: 22. juni
 Indlæg til 'AFDELINGER OG KLUBBER'
 sendes til både Dorthe Møller, dorm@foa.dk
 og Mark Nixon, mlix@foa.dk
 September-nummeret: 3. august
ANNONCER:
 DANSK MEDIAFORSYNING
 Telefon: 70 22 40 88
 www.dmfnet.dk
ANNONCEFRIST:

September-nummeret: 18. august

UDGIVER:
 Staunings Plads 1-3,
 1790 København V
 Telefon: 46 97 26 26
 Telefax: 46 97 22 90
 www.foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Dit fagblad i fire versioner

Vidste du, at dit fagblad udkommer i fire forskellige versioner?

Der er en version til hver af FOAs fire sektorer: På forsiden øverst til venstre står der, hvilken version af bladet, der er tale om.

Hvis du får en forkert version af bladet, så giv besked til din lokale FOA-afdeling, som vil sørge for at registrere dig rigtigt.

pædagogisk - nummer 07/08 - juli/august 2009

kost/service - nummer 07/08 - juli/august 2009

teknik/service - nummer 07/08 - juli/august 2009

social/sundhed - nummer 07/08 - juli/august 2009

Klassisk tomatpizza

Af **Katrine Klinken**
Foto: **Thomas Hergaard**

De italienske pizzaer spises i hele verden, men i mange kvaliteter. Lavet af få supergode ingredienser er pizza en herlig opfindelse og helt naturligt blevet en klassiker. Lige nu er det tid for solmodne tomater, der har masser af sødme og den fuldenste smag umami. Det er godt at lave en dej dagen før eller fra morgenstunden, så den under en lang hævetid kan udvikle mere smag. Men har man ikke fået det gjort, er der en del pizzariaer, der sælger dej, og de er langt bedre end supermarkedernes. Mange børn synes, det er sjovt at være med til at lave pizza, og det er et af de madhåndværk, de kender til, fordi det er så synligt i pizzariaerne, hvordan det gøres. Har man flere børn, der laver hver deres pizza, måske med forskelligt fyld, kan de skrive deres navn på bagepapiret med blyant. Opskriften er til 4 portioner.

Koldhævet pizzadej

15 g gær (50 g hvis man har travlt og ikke koldhæver)
3 1/2 dl lunkent vand
1/2 dl olivenolie
2 tsk groft salt
100 g groft hvedemel (grahamsmel)
ca. 500 g hvedemel

Tomatpizza

6 tomater
2 spsk olivenolie
200 g italiensk mozzarella (frisk ost i saltlage, drænet vægt)
50 g parmesanost
1 stor håndfuld frisk basilikum

- Pizzadejen får mere smag, hvis den laves aftenen før eller om morgenen. Smuldr gæren i lidt af det lunkne vand og rør med en grydeske, til gæren er opløst. Tilsæt resten af vandet, olie og salt.
- Rør groft hvedemel og derefter fint hvedemel i, indtil dejen er så fast, at den kan æltes med hænderne. Ælt grundigt, evt. på maskine.
- Læg dejen i en skål. Lad den hæve tildækket i køleskabet til næste dag eller ved stuetemperatur ca. 7 timer.

Man kan lave dejen hurtigere ved at bruge mere gær.

- Tænd ovnen på 225 grader. Rul dejen ud i 4 cirkler med en diameter på ca. 35 cm.
- Pensl pizzabundene med olivenolie. Læg skiver af tomat og mozzarella på. Drys med revet parmesanost. Bag pizzaerne i bunden af den varme ovn 12-15 min.
- Skyl basilikumblade i koldt vand. Lad dem dryppe af på ren køkkenrulle. Drys på pizzaen lige før den skal spises. Basilikum mister smag, hvis den får for meget varme.

Tip

Friske ribs giver syrlighed og friskhed til en ret. De kan drysses med lidt sukker og bruges som tilbehør til kage, i frugtsalater, som tilbehør til stegt kylling eller hakkebøf, i blandede salater eller i drikkevand og drinks.

Se også
www.foa.dk/opskrifter

Er du rigtig klog?

Test din viden og vær med i lodtrækningen om et gavekort til Coop Danmark til en værdi af 250 kroner.

Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål.

Alle svarene kan findes i dette nummer af *fag og arbejde*.

Send den rigtige rækkefølge af bogstaver til redaktionen@foa.dk senest den 2. august og skriv quiz i emnefeltet.

Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Vinderen af quizen i *fag og arbejde* nr. 6 blev Merete Olsen, Tisvildeleje.

1. Når mænd går løs med sav, hammer og økse i sommerhuset for at ende op med plankeværk, skur og brændestabel, er det ifølge coach Sofia Manning fordi:

- A. De kan drikke en øl bagefter med god samvittighed
- B. De ikke kan lægge arbejdets stress fra sig
- C. Det er aktiviteter, som mænd typisk kobler af ved

2. På Vipassana-retreatet i Sverige er der:

- A. Fri bar ved swimmingpoolen
- B. Meditation 8-10 timer dagligt
- C. Organiserede vandreture

3. Rengøringsassistent Lone Madsen slapper bedst af som:

- A. Skrivende lystmorder
- B. Danseakrobat
- C. Rapsanger

4. Lille Magnus fra børnehuset Ullits fik sig en køretur i:

- A. En gammel traktor
- B. En trillebør
- C. En rollator

5. Kvinder får 18 procent mindre i løn sammenlignet med mænd. Det svarer til:

- A. At kvinder arbejder gratis tre uger om året
- B. At kvinder arbejder gratis fra december og året ud
- C. At kvinder arbejder gratis fra november og året ud

6. Hvis man som arbejdsløs mister sin dagpengere, har man ret til et seniorjob, men kun hvis man er fyldt:

- A. 54 år
- B. 55 år
- C. 56 år

7. Ifølge lektor Christian Albrekt Larsen er danskernes holdning til arbejdsløse, at:

- A. De er dovne og kan ikke lide at arbejde
- B. De vil gerne arbejde og er selv uden skyld i, at de har mistet deres job
- C. De vil kun arbejde, hvis de får ligeløn.

8. I Aabenraa har ældreplejens tillidsfolk protesteret imod, at kommunen:

- A. Fyrer medarbejdere og genansætter dem i stillinger med færre timeantal
- B. Fyrer medarbejdere og ansætter ledige med løntilskud
- C. Fyrer medarbejdere og ansætter familie og venner i stedet

9. Med regeringens nye genopretningspakke, hvor længe vil du så kunne modtage dagpenge efter den 1. juli 2010?

- A. 3 år
- B. 2 år
- C. 1 år

10. Med denne frugt kan du gi' syrlighed og friskhed til en ret:

- A. Ribs
- B. Stikkelsbær
- C. Jordbær

Afsender:

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V

41007 fag og arbejde

SOSU **C** Social- og Sundheds-
uddannelses Centret

Akademiuddannelse i sundhedspraksis

En karrierevej på arbejdsmarkedet og videre i uddannelsessystemet

Har du lyst til at videreudanne dig indenfor det sundhedsfaglige felt?

Har du en sundhedsfaglig eller pædagogisk erhvervsuddannelse?

I efteråret udbydes:

Studieforberedende kursus

Fagmodul 1 "Professionel praksis i sundhedsvæsenet"

Fagmodul 2 "Sundhedspraksis" og

Fagmodul 4 "Tværfaglige funktionsområder i sundhedspraksis"

Bliv deltids- eller fuldtidsstuderende.

Studiestart medio august for det studieforberedende kursus.

Fagmodulerne starter omkring 1. september

Studiet udbydes i Brøndby og Hillerød

Læs mere om uddannelsen, modulerne og rammerne for studiet, og hent ansøgningsskema på www.sosuc.dk

For yderligere info kontakt studieplanlægger Ulla Pilehøj
tlf. 2286 3145 ulla.pilehoej@sosuc.dk